

Ана Бујић

ВРЕМЕНСКА
ПРОГНОЗА
ЗА АУЛИДУ

Бориславу Пекићу и Сему Шейарду

Ана Бујић рођена је 30. 7. 1973. године у Београду, где је и дипломирала и магистрирала на Филолошком факултету.

За први роман, *Назиреј*, објављен у издању “Народне књиге”, добила награду Савеза јеврејских општина Југославије.

Објављивала есеје у “Књижевној речи” и приповетке у “Књижевном магазину”.

Ана БУЈИЋ

ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА ЗА АУЛИДУ

ЛИЦА

АГАМЕМНОН, владар Арголиде

КЛИТЕМНЕСТРА, његова жена

ИФИГЕНИЈА

ОРЕСТ

ЕЛЕКТРА

} њихова деца

МЕНЕЛАЈ, Агамемнонов брат, спартански краљ

ОДИСЕЈ, владар Итаке

АХИЛЕЈ, мирмидонски владар

КАЛХАНТ, пребеглица, тројански врач и пророк

ВОЈНИК

СТАРАЦ

Грађани, робови, гласници, војска

Радња се одвија у Аргу и Троји, непосредно пре и
непосредно после рата.

Свака сличност са ратовима на овом простору се
искључује.

Сви анахронизми су намерни

 ПРВА СЦЕНА

Сцена минималистичка. У позадини разајето бело плаино. Испрва се не види, јер је позорница у мраку. Једно светло се пали, усмерено на леву страну од гледалишта. С те стране се чује њандркање. На сцену улази Војник. Може да припада било којој војсци, јер је толико исцејан да се униформа не препознаје. Ипак, носи велики двосекли мач, што нас везује за прошлост. Уствари, држи га за балчак, а мач се вуче за њим, и одакле њај звук. Долази до раме. Говори њублици.

ВОЈНИК: Готово је, коначно. Рат, мислим.

(Пауза, врло крајка)

Тројански. Растурили смо је. И сад је ваља готово. Ако је и вама свима доста рата, беде, страха, ако сте дошли да видите повратак кући, срећне породице поново на окупу, ако сте жељни мира и тихе радости, онда мирно, полако, без па-ни-ке, узмите своје ствари и бежите одавде што вас ноге носе. Јер, видећете неке гадне ствари, мислим како је дошло до овог ср... до свега овог. Наравно, сви су криви. Али, некако мислим да су најкривљи Атриди. Не, не само онај скот Агамемнон и тупи Менелај, мислим на целу њихову кретенску породицу. То је све лудо. Односно, било је лудо. Јер пола их је мртво, и о томе се уствари ради. А и она друга половина ће да цапне, и то врло ускоро и врло насилно. Остаће два-три анонимца, ко ја што сам, јер, ипак неко мора да исприча шта је било. Још сте ту? Добро, онда овако

Повлачи се и ѡкрећом руке указује на плаино у позадини које се ѡек ѡад приметити. Полако се расветљава бина. Војнику, који иде према десној страни, испадне мач. Он се ѡргне, зајим га шућне према средини позорнице. Он је сада ѡоћуно у мраку, а плаино је осветљено. Испред њега, две столице без наслона и сточић на коме је суд с вином и два ѡехара. Иза плаина, силуета мушкарца у кади. Глава и руке оћућени преко ивица. Очиљедно, израз задовољства. Дубоко уздах; мушкарац излази из каде, навлачи неку дућу одору и сћавља круну на главу. Појављује се на светлу; висок и кошчаћ; светила, ѡроседа, коса. По краљевским инсћнијама препознајемо Агамемнона. Он седа и најочи себи ѡехар вина. С друће стране, ѡјављује се дрући мушкарац, знаћно млаћи. Дућа плава коса, висок, крућан... усћалом, видећи оћис из „Илијаде“. То је Менелај.

МЕНЕЛАЈ: *(Бојажљиво)*
Смем ли?

АГАМЕМНОН: О, како да не! Само уђи!
*(Менелај послушно седа, скућљених колена, скр-
ићених руку, обореног погледа)*
Па, како се осећаш? Сад је крај. Десет година, што
је много, много је. А није много оматорила, а?

МЕНЕЛАЈ: Немој, молим те...

АГАМЕМНОН: Да нас онај мудрац не извуче, још бисмо дреждали
овде. Онда би била баш матора.

МЕНЕЛАЈ: *(Молећиво)*
Брате, што ми то радиш?

АГАМЕМНОН: *(Полубесно, полуциронично)*
Да завежеш лабрњу, јеси чуо! Због тебе овде из-
губисмо цвет греческе јуности!

МЕНЕЛАЈ: *(Одједном мења израз лица. Злобан је, као да једва
чека да каже ићи му је на срцу)*
Због мене? Ма неће бити? Ко је повео војску? Ко је
бљувао беседе о мојој части? О части целе Хеладе?
Шта се тебе тиче моја част? Него ти је мало било
Арголиде, и богатства, пресело ти...

*Нне довршава јер Агамемнон устјаје и једним мирним, увежбаним
покрећом залећи Менелају шамар.*

МЕНЕЛАЈ: *(Устјаје с пода и склања косу с лица)*
Животињо!

АГАМЕМНОН: Само ти причај! Али ја ћу да те млатнем на сваки
израз непоштовања вође и старијег брата!
*(Почиње да сипа све саме фразе, свесћан је штога и
одлично се забавља)*
Знај, брате, да је ово много више заболело мене!
Морао сам то да учиним, јер те волим! Ми смо
робови свог порекла и положаја! Ако ми не оста-
немо достојанствени, шта ће остати другима! Шта
ће остати од наше светле традиције?

МЕНЕЛАЈ: *(Уилашено)*
Ти... ниси при себи!

АГАМЕМНОН: *(Перфидно се смешка)*
Савршено добро знаш зашто!

МЕНЕЛАЈ: Нисам ти ја крив.

АГАМЕМНОН: *(Одједном смрћно озбиљан, скоро ишужан)*
Јеси, исто колико и сви остали, јер прстом нисте
мрднули.

- МЕНЕЛАЈ: Поменуо си државу и традицију. Кажу, ко је хтео да мења постојећи ред?
- АГАМЕМНОН: А шта се тичало вас, у Спарти, Фтији, на Итаци, шта ја у Аргу радим?
- МЕНЕЛАЈ: Заборављаш да смо Савез. Не смеш ништа на своју руку. Шта ти радиш, нас се тиче и те како! Шта мислиш, ако си сопствену жену отео и силовао, да и над осталима спроводиш своју вољу? Е, видиш, не може!
- АГАМЕМНОН: Променио си мишљење од првог састанка у Аргу?
- МЕНЕЛАЈ: Не знам о чему причаш.
- АГАМЕМНОН: Имаш кратко памћење, драги мој. То је дар богова, знаш ли? Али, настрану то, није ти било жао? Расли сте заједно, играли се... И пустио си их, без речи.
- МЕНЕЛАЈ: Не реци ми само да ти је кћер била пуна животне радости! Колико си јој пута само подвезивао вене?
- АГАМЕМНОН: *(Видно заинтересован)*
Чуј, кад овако причаш, под претпоставком, наравно, да се на бојиш богова, је л' се не бојиш да ћу те убити за ово? Или си тотални идиот, па не можеш да повежеш мене с мојом ћерком?
- МЕНЕЛАЈ: То се тако склопило. А ако ме убијеш, који ће те град примити? Које ће светилиште очистити братоубицу? Ниси ни ти будала, умеш да се чуваш! Сачувао си се све ове године.
- АГАМЕМНОН: Немаш ти појма, драги мој. Живим, и живео сам са већим грехом. Сад је дошло време. А она је још онда знала оно што вама, гомили разбијача и идиота, није никад пало на памет.
- МЕНЕЛАЈ: Шта?
- АГАМЕМНОН: Шта вреди да ти причам. Ти си добио, ја сам изгубио. Иди сад.
- МЕНЕЛАЈ: Не.
- АГАМЕМНОН: Онда остани. Више нема значаја. Само ми реци, сећаш ли се бар нечега од онда?
- МЕНЕЛАЈ: Не, колико је прошло... ухахај!
- АГАМЕМНОН: Благо теби... благо и мени с вама...

ДРУГА СЦЕНА

Двор у Арџу. Одаја намеишћена не ѿолико раскошно колико ѿрофињено. Троје младих људи. Младић и девојка, мршави, ѿлавокоси, одевени у црно, веома слични – младић има ѿмало женсѿивене цршће, а девојка дечачке. То су Орестѿ и Елекѿира. Мало даље седи црнка у хаљини боје корала. Смршћно се досађује.

ЕЛЕКТРА: Ипак је космос настао из једног.

ОРЕСТ: Тако ми богова, сестро, у праву си. Али, како тумачиш питање зла? Да ли је и добро и зло из једног? Или ипак постоје добри и зли демијург?

ЕЛЕКТРА: Зависи шта се подразумева под појмом добра. Ако је то оно што прописују закони...

ОРЕСТ: *(Жучно)*
Божански или људски?

Елекѿирин одџовор ѿрекида роб који улази на сцену.

РОБ: Агамемнон Атрид, Ареју подобни владар...

ИФИГЕНИЈА: *(Црнка која се досађује)*
Мога боголиког оца намах увести амо.

Улази Аџамемнон. Орестѿ и Елекѿира скачу и клањају му се.

ИФИГЕНИЈА: Да говори са мном, незнатном, отац нас часни пожелe.

Елекѿира и Орестѿ излазе.

ИФИГЕНИЈА: Је л' вас двоје нешто уплашило кад сте их правили?

АГАМЕМНОН: Чини ми се да сам ти безброј пута рекао да не говориш тако.

ИФИГЕНИЈА *(Иџноришући џа)*
Ипак, од њега може да испадне добар краљ. Познат је, свуд се креће, сви га воле. Наравно, под условом да му неко паметан пише говоре.

АГАМЕМНОН: *(Седа ѿоред ње)*
Ифигенија, пошто је Хелена побегла у Троју...

ИФИГЕНИЈА: *(Изрецићује)*
О леле, леле мене!

АГАМЕМНОН: ... и не знамо исход Менелајеве и Одисејеве мисије,
ја сам одлучио да те прогласим за сувладарку. Ја
бих био овде а ти на Криту.

ИФИГЕНИЈА: Неће ти дати.

АГАМЕМНОН: Ко?

ИФИГЕНИЈА: Фтија, Итака, Спарта.

АГАМЕМНОН: Не мислиш ваљда да ћу да их питам?

ИФИГЕНИЈА: Кад ти кажем. Не знам како ћеш их убедити да те
кћер наслеђује.

АГАМЕМНОН: Не радујеш се?

ИФИГЕНИЈА: Ма, мени је свеједно.

АГАМЕМНОН: Шта ти је?

ИФИГЕНИЈА: Ништа.

АГАМЕМНОН: Мислиш да тата не зна. Твоји... покушаји,
(Ухваћи је за зглоб)
гледам те, данима не излазиш из те собе, једеш саму
себе... кажи шта је било?

ИФИГЕНИЈА: Ништа.

АГАМЕМНОН: Је ли те неко увредио?

ИФИГЕНИЈА: Није.

АГАМЕМНОН: (Укрсти своје њенима)
Мени можеш све да кажеш, то знаш.

Улази један војник.

ВОЈНИК: Господару, виде се једра Менелајевих и Одисејевих
бродова! Биће овде за неколико сати.

АГАМЕМНОН: (Устаје)
Добро.
(Даје знак војнику да може да иде. Ифиџенији)
Хајде, идемо да их сачекамо.

ИФИГЕНИЈА: Иди ти само.

АГАМЕМНОН: Дођи да чујеш новог рапсода.

ИФИГЕНИЈА: Бољи су моји Хуни и Дачани.

АГАМЕМНОН: Добро, али да променимо мало. Идемо.

ИФИГЕНИЈА: Иди ти, доћи ћу за тобом.

ТРЕЋА СЦЕНА

Пресѿона дворана у Арѿу. На пресѿолу Аѿамемнон. Пресѿо ѿоред њеѿа је ѿразан. Покрај враѿиа роб и раѿсод с лиром.

АГАМЕМНОН *(Не обрађајући се ником ѿосебно)*
Где је господарица?

РОБ: *(Клањајући се)*
Изашла је у врт, господару.

АГАМЕМНОН: А Егист?

РОБ: *(Збуњен, један ѿренуѿиак оклева с одѿвором)*
Сад ће, господару.

Аѿамемнон му даје знак да иде. Наслања ѿлаву на руку. Роб, на излазу, искревели се ѿрема њему и ѿказује роѿове ѿрѿиима.

АГАМЕМНОН: *(Раѿсоду)*
Имаш нешто?

РАПСОД: О да, господару, једну жалостивну ѿубавничку песму.

АГАМЕМНОН: *(Сажаливо)*
’Ајде, једва чекам.

РАПСОД: *(Свира лоше и ѿева још ѿоре)*
Шта ти говоре те очи њене
када их погледаш погледом плавим?
Ко поноћ црне, претеће зене
бране ми ѿубав да објавим.

Јер то двоје о којим појем
једно друго имати неће,
јер, авај, они у сродству стоје
а за њу више нема среће.

Последње сѿишове заѿлушује звук високих ѿѿиѿеѿица ѿ мермерном ѿоду. Иѿиѿенија сѿѿоји на враѿиима и ѿледа).

РАПСОД: *(Накашље и збуњено ѿочиње следећу сѿрофу)*
А он и не зна да га осваја
ѿубављу што јој срце пара
јер судба краља Менелаја...

ИФИГЕНИЈА: Повучеш га за...

АГАМЕМНОН: *(пуѿиѿио)*
Иѿигенија!

ИФИГЕНИЈА: *(Ушета на сцену. Њена хаљина једноставно̄ кроја и сићушне наушнице чине контраст̄ са зломозном, китњастом̄ оџрлицом. Рајсоду)*
Марш напоље!

РАПСОД: Позвао ме је господар!

ИФИГЕНИЈА: А тера те принцеза.

РАПСОД: А мој труд...

ИФИГЕНИЈА: Не вреди ти труд без дара Аполона, мој певачу.
Ипак, држи.
(Скида оџрлицу и даје је певачу. Рајсод се поклони и изађе најрашике. Ифиџенија седа на љразан љресито)
Огавне ли огрлице!

АГАМЕМНОН: Јесте вала грозна! Је л' то беше Хеленин поклон?

ИФИГЕНИЈА: Аха. Све што јој се не свиђа теслими мени.

АГАМЕМНОН: А ти коме стигнеш. Је ли, где рече Хелена, шта овај пева о Менелају? Каква неостварена љубав?

ИФИГЕНИЈА: Откуд ја знам; чула сам само последњи стих. Извини тата, толико је глуп да нисам могла да се суздржим.

АГАМЕМНОН: Е па морала си! Слушај, не смеш више онако да говориш! Брукаш се! Сад ће овај да истртља коме стигне.

ИФИГЕНИЈА: Тај? Па он ће у првом храму да ми принесе жртву. Је с' видео шта сам му дала?

АГАМЕМНОН: Свеједно, нећу више онако да псујеш.

ИФИГЕНИЈА: Добро, де... али и ти... стварно, саспео си на оног несрећника, а пун двор божанске музике. Да позовем Хуне и Дачане?

АГАМЕМНОН: Немој, молим те, проговорио сам већ хунски. Ено, опет се дерњају.

Из off-a – Ма факт̄ ти та фромсе.

ИФИГЕНИЈА: То су Дачани. Ово сад значи: Зар не видиш како сам лепа?

АГАМЕМНОН: *(Погледа је)*
Јеси, нема збора.

ИФИГЕНИЈА: Јесам теби, али...
(Усћаје и обџри се око сџрука)

АГАМЕМНОН: Ифигенија, морамо озбиљно да разговарамо.
Улази роб.

РОБ: Господару, владари ахајски су овде. Чекају тебе.

АГАМЕМНОН: (Ифиџенији)
Чекај ме.

Излази. Ифиџенија брзо излази на друџу сџрану. Музика џосћаје јача.

Заштамњење.

ЧЕТВРТА СЦЕНА

Дворана за савешовање. За сџолом седе Аџамемнон, Менелај, Одисеј и Ахилеј, с џрекрасним шџишџом џрислоњеним уза сџо. Нико није расџоложен.

АГАМЕМНОН: Сви сте ту? Добро. Господо, сви знате зашто смо овде, стога се не губимо у детаљима. Шта ћемо даље?

ОДИСЕЈ: Ништа. Сачекаћемо остале и крећемо из Аулиде.

АХИЛЕЈ: А што не кренемо одмах, а остали нек' се прикључе?

АГАМЕМНОН: Не може. Ветар већ недељама дува у супротном правцу. А, уосталом, Менелај треба први да се изјасни.

ОДИСЕЈ: (Уџада)
Нема он шта да прича. Сви сте се сложили.

МЕНЕЛАЈ: Како немам кад...

ОДИСЕЈ: (Оџеџи џрекида)
Да те подсетим, постоји нешто што се зове Савез. Нико није био вољан да ти узмеш Хелену; али, сви су се сложили да, уколико буде насрнућа на твоју част, сви њени просиоци, цео Савез, кренемо да је бранимо.

МЕНЕЛАЈ: Ја је узео? Па она је бирала, и изабрала мене.

ОДИСЕЈ: Не причај много. Насрнуто је на њену част и ми треба да је бранимо.

- МЕНЕЛАЈ: Никаквог насрнућа није било. Она је својевољно отишла с Парисом.
- ОДИСЕЈ: И ти ћеш пустити да тек тако прође?
- МЕНЕЛАЈ: Она је изабрала.
- ОДИСЕЈ: Пустићеш да ти се цела Хелада подсмева, да те зове рогоњом, робом једне курве?
- МЕНЕЛАЈ: *(Шчепа га за ѓрло и ѓрикуца за сѓо. Тихо)*
Пази на своје речи.
- Агамемнон га ѓовуче за руку. Менелај седа. Одисеј, ѓрљајући враѓи, усѓрави се.*
- ОДИСЕЈ: Шта год било, Савез постоји.
- АГАМЕМНОН: Више не. Једини заинтересовани овде одбија да крене.
- АХИЛЕЈ: *(Који се ѓоком ове сцене клаѓи на својој сѓиолици, ѓљесне Менелаја)*
Тако је, брате. Кад је тебе таквог напустила, који ће ти...
- МЕНЕЛАЈ: *(Хладно)*
Скидај руке с мене.
- АГАМЕМНОН: *(Куца о сѓо)*
Господо, господо, молим вас! Још нешто.
(Усѓаје)
Објављујем, овде и сада, пред вама, владари ахајски, да своју најстарију кћер, Ифигенију, проглашававам за свог сувладара, који ће владати на Криту. После моје смрти, она ће преузети престо Арголиде, који ће се наследно преносити и на њене потомке.
(Мук)
- ОДИСЕЈ: *(Први се сналази)*
То не можеш да учиниш.
- АГАМЕМНОН: Учињено је.
- ОДИСЕЈ: А грађани Арга? Шта су рекли?
- АГАМЕМНОН: Немој, Одисеју, мени да причаш. Обојица знамо неке ствари.
- ОДИСЕЈ: Фтија? Спарта? Шта вас двојица кажете?

- АХИЛЕЈ: Ма како год 'оће. Ја сам своје одужио. Направио сам сина, и доста. Да је била ћерка, вероватно би она владала
(*Смејући се*)
- ОДИСЕЈ: Добро, добро, познато нам је. Не мораш нам натицати на нос своје склоности.
- МЕНЕЛАЈ: (*Неодлучно*)
Ја... не знам. Код нас у Спарти је другачије. Није моје да доносим законе у туђој земљи.
- АГАМЕМНОН: (*Погледа ђа*)
Туђа земља? Колико знам, рођен си у Аргу. Кад пре ти постаде туђ?
- ОДИСЕЈ: Доста наклапања! Породичне ствари расправите међу собом! А ти, Агамемноне, знаш да женско дете не наслеђује престо. Замисли какав би хаос настао у земљи.
- АГАМЕМНОН: Наслеђује паметнији. Од данас. Рекао сам.
(*Усџаје*)
- ОДИСЕЈ: Не очекуј да ће ти ово олако проћи.
- АГАМЕМНОН: Претиш?
- ОДИСЕЈ: О, не, само предвиђам. Војска ће подивљати што смо их цаб-цабе довлачили чак овамо, а грађанство...
- АГАМЕМНОН: Опет ти с грађанством.
- ОДИСЕЈ: Видећеш.
- АГАМЕМНОН: Сад ћеш да отрчиш да их обавестиш?
- ОДИСЕЈ: Зашто? Па ти си објавио. За неколико тренутака сви ће знати. А за Троју размисли.
- АГАМЕМНОН: Слажем се, то остаје отворено.
(*Менелају*)
Па реци нешто, тако ти богова!
- МЕНЕЛАЈ: (*Склања косу с лица*)
Рекао сам.
- ОДИСЕЈ: Слушај, осим што си рогоња и роб, ти си и кукавица. Јадна Спарта с тобом.
- МЕНЕЛАЈ: (*Мирно извуче мач и положи ђа на сџо*)
Ја сам спреман, а ти? До смрти, важи?

смо добили дете... био сам срећан што је девојчица, што никада неће проћи кроз онај пакао... у Артемидином храму.

А када је отишла с Парисом, у мени се нешто прекинуло. Сад ми је свеједно. Хоће ли доћи или не. Да ли ћемо поћи на Троју или не. Хоће ли наша кћер преживети без ње... Ње више нема. Ни мене...
(Наслони главу на руку, исцрпљен)

Уида Гласник.

ГЛАСНИК: Веће Арга, господару.

АГАМЕМНОН: *(Усџаје. Менелају)*

Извини, мораш да идеш. Причаћемо.

(Менелај се њешико диже, одуирући се о сџо, и излази. Аџамемнон осџаје сам. Гласнику)

Нека уђу.

Улази Сџарац, у џраџњи неколико џрађана. Пружа руку иза себе. Први Грађанин му додаје џворничко жезло.

СТАРАЦ: Слободни грађани Арга с тобом да говоре хоће.

АГАМЕМНОН: Добро ми дошли, поштовања достојни аргивски старци.

СТАРАЦ: Да не дужимо, ствари стоје овако: Ифигенију не смеш да прогласиш наследницом.

АГАМЕМНОН: То је моја владарска и очинска воља.

СТАРАЦ: Теби је свакако познато да готово свако, осим законите жене, има и неколико иноча. Шта би било да сва та деца затраже наследство, што ће и учинити, ако ти
(Уџери џрсџом)

учиниш шта си наумио и даш пример.

АГАМЕМНОН: Слушај...

СТАРАЦ: *(Не базирући се)*

Па и да немаш сина, њен муж би наследио трон. Кћери не наслеђују. Оне рађају наследнике.

(Аџамемнон би неџџо да каже, али се савлађује)

И утуви јој у главу како да се понаша. Може да учи од своје млађе сестре. Можда је и Орест сувише млад да наследи престо. Одредили смо да влада Егист, док се ти не вратиш.

- АГАМЕМНОН: *(Труди се да савлада смех)*
 Веома сам вам захвалан, о Аргивљани, што амо дођосте да ме о својој вољи известите. Али, Савез се распао. Хелена хоће да остане.
- СТАРАЦ: Част Хеладе је у питању. Треба је довести, хтела - не хтела.
- АГАМЕМНОН: О томе се пита Менелај.
- СТАРАЦ: Ово није Спарта! Сви одлучују. Зато ми, грађани Арголиде, имамо права да ти кажемо шта би требало... шта мораш да учиниш. То је наша реч, господару. Реч целог народа.
- АГАМЕМНОН: *(Одједном му је све ђо забавно)*
 Али, ту су синови готово свих грађана! Не би ваљда желео да изгину. Земља би опустела! Додуше, ти немаш деце, али тако племенит човек осећа бол народа!
- ПРВИ
 ГРАЂАНИН: Тачно, о господару! Моји синови...
- СТАРАЦ: *(Окреће се према њему. Зајоведнички)*
 Ђут'!
(Агамамнону)
 Размисли, господару. Ми смо рекли.
- Махне руком. Сви Грађани, у ђравилном реду, излазе за њим. Крај-ка ђауза. Улази Ифигенија.*
- АГАМЕМНОН: Одлично, као поручена. Сад сам хтео да те зovem.
- ИФИГЕНИЈА: Шта се овде дешава?
- АГАМЕМНОН: Ништа. Да видим хаљину
(Ухваћи је за руку и заврћи)
 Одлично. Идемо на крунисање.
- ИФИГЕНИЈА: Ти то озбиљно? Шта су ови старци хтели?
- АГАМЕМНОН: Ифигенија, не изсазивај ме. Идемо.
- ИФИГЕНИЈА: Не дају да ти ћерка влада, а? Лепо сам ти рекла.
- АГАМЕМНОН: *(Сћане исђред ње и загледа јој се у очи)*
 Слушај, да те тата нешто научи. То... о вољи грађана, то ти је прича за децу. Да се смире духови, да мисле мало како и они нешто значе. Биће онако како ја хоћу. А ја хоћу тебе, најпаветнију.
- ИФИГЕНИЈА: А јеси ли мене питао?

АГАМЕМНОН: Немам шта да те питам. Ти, таква каква си, не би била способна да водиш оно што се зове „обичан живот“. Да радиш по правилима која је неко други прописао. Ти си рођена за владара... и низашта друго. Таква си испала, и ту ни ти ни ја не можемо ништа. И доста приче, идемо.

Узима Ифиџенију за руку. Свејла се гласе. Када се поново ујале, они сјоје на дрвеној галерији која се види изнад њалина. Остали део њозорнице је у мраку.

АГАМЕМНОН: Грађани Арга! У име Хеладе, њене славе, части и демократије, објављујем, пред вама и пред боговима, да за свог сувладара проглашавам Ифиџенију, своју најстарију кћер!

(Они се окрећу једно према другом; круну коју држи, Агамемнон сјавља на Ифиџенијину главу. Окрећу се према њозорници)

Поздравите своју будућу владарку!

(Тишина)

Поздравите је!

Жамор. Гласови: Неће ти ово њек њако ѡроћи! Јадан Оресј... Е, овакве срамоте никад није било. Кажу да су у родоскрвној вези... Ма не, њо су она и Менелај... Брука! Сјићи ће нас гнев богова! Па видиши да недељама нема ветра ни кише... ијид. Из гласова који се ѡрејлићу, издваја се један, резак и ѡродоран: А ТРОЈА?

АГАМЕМНОН: Паметно питање.

(Ифиџенији, ѡшо)

Мораш мало да им подиђеш...

(Гласно)

Још увек се преговара, за сада се не зна ништа.

Гласнике очекујемо сваки дан.

ГЛАС:

А шта ти, господару и

(Кревељећи се)

будућа господарица мислите?

АГАМЕМНОН: *(Погледа у Ифиџенију)*

Не зна се још ништа. Али кажу да су и богови противни. Ветар се недељама креће у супротном правцу.

(Ифиџенији)

Обрати им се.

ИФИГЕНИЈА: *(Искорачи најред)*
Грађани Арголиде! Захваљујем на части која ми је
указана. Пред вама, пред блаженим боговима, зак-
лињем се Хелијем Хиперионом да ћу, све што
будем чинила, чинити у вашу корист. А сада, молим
вас да присуствујете гозби и играма, у вашу част!

*Гласови: Живели! Живела госпoдарица Ифиџенија! Живео Агамем-
нон, ишid. Када се сви разиђу, осћаје неколико црних пpилика на
сцени. Гледају Агамемнона и Ифиџенију, који гледају у њих. То
пpаје неколико секунди. Прилике одлазе. Затим се гаси свейло и
на галерији. Када се поново ућали, галерије више нема. Ифиџенија и
Агамемнон седе једно наспрам другoг, уморни.*

АГАМЕМНОН: Сад је готово. Нико ти више ништа не сме.

ИФИГЕНИЈА: Нисам сигурна. Чудно су ме гледали.

АГАМЕМНОН: *(Одмахне главом)*
Маса. Чим си им споменула гозбу и игре, про-
менили су мишљење. Видиш, то ти је било паметно,
али уобичајено.

ИФИГЕНИЈА: Знам. Једино сам тиме могла да их смирим. Бар
закратко.

АГАМЕМНОН: Умећеш ти то, јако добро.
(Налива вино и себи и њој. Подиже пехар)
За тебе, Ифигенија! Срећно ти било!
(Исћијају)
За који дан ћеш на Крит.

ИФИГЕНИЈА: *(Усћаје)*
Добро. Идем сад.

АГАМЕМНОН: Иди, кћери, одмори се.
(Ифиџенија полази)
Ифигенија!

ИФИГЕНИЈА: *(Засћаје)*
Да?

АГАМЕМНОН: Стигао је јуче кип који си поручила.

ИФИГЕНИЈА: *(Узбуђено)*
Хелије?

АГАМЕМНОН: Да. Знаш ли да личи на Менелаја?
*Ифиџенија изађе журним кораком. У ходу даје знак и почиње песма
њених Хуна – Szerelet, szerelet.*

ПЕТА СЦЕНА

Ифиџенијина одаја. Ифиџенија седи и зледа у њразно. Исџиа њесма. Она се клаџи њаџред-назад, без икакве везе с рџиџмом. Ударац, џад џшела, наџли џрекид џесме. Уџадају Оресџи и Елекџира.

ИФИГЕНИЈА: *(Презриво, али са сусџреџнуџим бесом)*
Шта сте урадили моџим певачима?

ОРЕСТ: *(Трљајуџи зџлоб)*
Треба да умукну кад наилази владар.

ИФИГЕНИЈА: *(Усџаје)*
Само да те подсетим, влада Агамемнон. А он ни-
када није груб.

ОРЕСТ: А ти, нежна, постарала си се да ми узмеш престо.

ИФИГЕНИЈА: Пошто си веџ прислушкивао, требало је да уџеш
док је Агамемнон био ту; али трчи, стиџи џеш га, па
се распитај. Он џе ти све лепо објаснити.

ОРЕСТ: Ако је он стар и излапео, ти ниси, ваџда знаш шта
се пристоџи, а шта не.

ИФИГЕНИЈА: Излапео? Веџ си га прогласио излапелим? А, прет-
постављам, ти џеш да се стараш о њему? Љигавче
мали...

(Друџим џоном)
А стар није.

ОРЕСТ: Како...

ИФИГЕНИЈА: *(Прекида џа)*
Иди, наџи га и реци му ово што си мени рекао, па
кад те залепи, преврнуџеш се. Видеџеш да није
стар.

ЕЛЕКТРА: Сестро, где ти је женственост?

ИФИГЕНИЈА: *(Одмери је)*
Ти си последња особа која то сме да ме пита.

ЕЛЕКТРА: Жена је нежна, и не треба да се бави владањем.
Зато она има другу улогу - да чува куџу и децу, да их
одгаја у духу реда и закона.

ИФИГЕНИЈА: *(Бесно)*
О каквом реду и закону причаш? Па овај овде
(Показује на Оресџиа)
управо хоџе да свргне оца!

- ЕЛЕКТРА: *(Игноришући последњу реченицу)*
... а теби би боље било да урадиш нешто корисно,
уместо што по читав дан слушаш ове твоје Ските.
- ИФИГЕНИЈА: Хуне, паметнице. Научи једном.
- ЕЛЕКТРА: Они су мени сви исти. А ти размисли о нашим речима.
- ИФИГЕНИЈА: О вашим речима? Да размислим? Хелија ми, ви се прецењујете.
- ЕЛЕКТРА: Иако си нас увредила, прећи ћу преко тога.
- ИФИГЕНИЈА: Немој, молим те, толика племенитост може да изазове гнев богова.
- ЕЛЕКТРА: Дакле, запамти да се престо преноси с оца на сина, а не с оца на кћер. Ти ћеш се удати, и нећеш више припадати овој кући, а Орест ће сачувати име Атрида
(Орест је одушевљено клима главом)
Послушај ме, одбиј престо. Помири се са својом улогом супруге и мајке. Не ваља да жена преузима мушке послове. Ја знам, нама је судбина да се жртвујемо за породицу, али треба наћи смисао у томе, сестро. Треба се радовати малим стварима, јер је цео живот саткан од њих.
- ИФИГЕНИЈА: *(Заинтересовано је посматра)*
Реци, је ли ти то неко написао, па сад само реци-тујеш? Немогуће да си толики кретен да мислиш све што си досад изговорила.
- ОРЕСТ: *(Раскорачи се и подбочи)*
То мислим и ја!
- ИФИГЕНИЈА: Извини што сам те изоставила; и ти си исти кретен као и она. Него, реците ми, што сте дошли овамо? Да саслушате увреде?
- ОРЕСТ: Не, него да те убедимо да не кршиш вољу богова.
- ИФИГЕНИЈА: А теби су се објавили, лично?
- ОРЕСТ: Ти знаш све што је Електра рекла.
- ИФИГЕНИЈА: А откуд Електра зна?

ОРЕСТ: Па... то се зна. Одувек је тако.

ИФИГЕНИЈА: Да, драги мој. Знаш, чудно је то... мислим, обичаји... неко је некад давно нешто рекао, или учинио... и то одједном постане закон за глупаке. Као што сте вас двоје, на пример. А теби, Електра, да кажем и ово. Немој мени да причаш приче о жртвовању за породицу. То трућај оним лудачама којима си се окружила. Ко да сте лезбејке, дању и ноћу сте заједно. Реци ми само, молим те, да ли је иједна од вас икада пожелела мушкарца?

ЕЛЕКТРА: *(Уздигнуће главе)*
Којег нам очеви или браћа одреде.

ИФИГЕНИЈА: Да, заборавила сам. Да не дужимо, престо је мој. Агамемнон је тако рекао. Ако ти, Оресте, мислиш да ћу га теби препустити, вараш се. Бар док се не види хоће ли бити рата. А до тада, ко жив, ко мртав. И још нешто - влада онај који је рођен за то. Жена или мушкарац, то већ није важно.

На левој страни се појављују Агамемнон и Менелај; прилазе непримећени.

АГАМЕМНОН: *(Тихо)*
Зла крв Атрида.
(Гласније)
Је л' вас троје можете бар једном људски да разговарате?

Орест му неприметно зађе за леђа и очајничким гестивима преклиње Ифигенију да ћути.

ИФИГЕНИЈА: Знаш о чему ми је Орест мало пре говорио?
(Орест склапа руке)
Како би ипак требало да кренете на Троју.
(Тек кад приметити Менелаја и обисне му се око врати)
Здраво да си, краљу спартански!
(Милује му косу и врат)
Златокоси мој, кршни, Хелије Хиперионе...

МЕНЕЛАЈ: *(Не примећујући ништа, ухвати је око струка и заврти око себе)*
Ифигенија, краљице моја! Реци, кад ћемо опет у лов нас двоје?

АГАМЕМНОН: *(Дрхѣавим рукама одваја Ифиѣенију од Менелаја. Покушава да се смеши)*

Ових дана, видео сам ту скоро велику кошту.
Можда ћу и ја с вама.

(Гурне Менелаја даље од Ифиѣеније. Усиљено веселим ѣоном)

Е, ово је чудо! Ближа је са стрицем него са сестром и братом!

ИФИГЕНИЈА: Зато што су пишкили по песку док смо се нас двоје утркивали двоколицама.

МЕНЕЛАЈ: *(Доброћудно)*

Увек си ме побећивала.

ИФИГЕНИЈА: *(Шѣиѣине ѣа за слабине)*

Кад имаш једно педесет кила више од мене, дебели.

АГАМЕМНОН: *(Ужаснуѣи)*

Вас двоје, мајка вас је тражила. Менелају, иди да погледаш војску; провезбај их мало. Ифигенија, остани, имам нешто да причам с тобом.

Сви се разићу.

ИФИГЕНИЈА: Знаш, Орест је подивљао што си мени оставио престо.

АГАМЕМНОН: Чуо сам. А теби је, изгледа, сада драго?

ИФИГЕНИЈА: Ма, мени је свеједно. Само да њега мало изнервирам. Опет су почели своје приче, иако им је речено, више пута, да ме оставе. То ти је код њих... под конач. Нема шта да мисле, све је већ неко други смислио за њих. Умешено па обешено. Само да зинеш.

АГАМЕМНОН: Што толико бљујеш јед?

ИФИГЕНИЈА: Ма чини ти се.

АГАМЕМНОН: Стално си смркнута. Треба ли ти нешто?

ИФИГЕНИЈА: *(Подиже ѣољед на њеѣа)*

Оно што ја хоћу, нема.

Аѣамемнон је ѣледа, без речи.

ИФИГЕНИЈА: *(Када ѣроѣовори, крене ѣиха, једва чујна музика)*

Знаш, понекад изаћем сама, ноћу, да ме нико не види... ходам градом... у сиротињским кућницама гори неко јадно светло... виде се неки људи који се

нагињу над колевком... испрошеном, ваљда, од суседа који има старије дете... сузе ми пођу.. то мало не зна шта га чека, шта ће бити с њим.

(Нагли прекид музике)

Нећу имати децу.

ЕЛЕКТРА: *(Која је за време њеног монолога ушла нејримећена и чула цео разговор)*

Сестро, шта то говориш! Дужност жене је да роди... да рађа много деце.

ОРЕСТ: *(Који је ушао за њом)*

Неко мора да настави лозу.

ИФИГЕНИЈА: Зашто?

ЕЛЕКТРА: Па, неко мора да остане иза тебе.

ИФИГЕНИЈА: *(При крају сирљивења)*

ЗАШТО?

ОРЕСТ: Па, да би се наставила лоза.

ИФИГЕНИЈА: *(Дубоко уздахне и зажмури. Сирљиво)*

Заиста је потребан дар богова да би био баш толика будала!

ЕЛЕКТРА: *(Викне)*

Ти опет вређаш!

ИФИГЕНИЈА: Хелију хвала да сте коначно схватили! Напоље одавде, глупаци једни, и не шуњајте се више!

ОРЕСТ: *(Погледа у Агамемнона)*

Оче, зар ћеш допустити...

АГАМЕМНОН: Идите, децо.

(Обоје излазе)

Зашто си тако груба према њима?

ИФИГЕНИЈА: Видим да ме не подносе. А ни ја њих.

АГАМЕМНОН: Па то су ти брат и сестра!

ИФИГЕНИЈА: А ти с Менелајем?

АГАМЕМНОН: То је друго. Ја сам му био уместо оца, подигао сам га, васпитао...

ИФИГЕНИЈА: Па сад можеш да га понижаваш како ти се прохте?

АГАМЕМНОН: А шта је теби одједном толико стало до Менелаја?

ИФИГЕНИЈА: Не смем?

АГАМЕМНОН: Не смеш.

- ИФИГЕНИЈА: *(Подиже обрве)*
Не смем да га поменем?!
- АГАМЕМНОН: Не смеш оно друго, и не прави се луда.
- ИФИГЕНИЈА: *(Хладно)*
Не знам о чему причаш.
- АГАМЕМНОН: Знаш. И НЕ СМЕШ.
- ИФИГЕНИЈА” *(Оборено̄ погледа, њосле краће њаузе)*
Јер има жену?
- АГАМЕМНОН: Јер је рођени брат твог оца. Јер ти је стриц. Јер бисте рађали чудовишта.
- ИФИГЕНИЈА: Рекла сам ти. Неће их бити. Него, гледај ти оно двоје. Они су ти камен темељац. Ако ова уклета породица опстане, ако нам се неки бог смилује, то ће само захваљујући њима. Довољно глупи да пристану на сваку идеју коју им неко, мало бистрији, на убедљив начин представи, и довољно загрижени да је спроведу у дело. А јако је добро и што је Орест тако млад, и не може у рат. Креле би одмах погинуо и Атриди... одоше!
- АГАМЕМНОН: Ја хоћу твоју децу за наследнике, Ифигенија.
- ИФИГЕНИЈА: *(Прави се да ља не чује)*
Знаш, сви су они сувише тупи за ратовање.
- АГАМЕМНОН: Ко то?
- ИФИГЕНИЈА: Сви ови који се сад врзмају по Микени и Аргу. Осим мога тата - Агамемнона, наравно, који види да је то неизводиво.
- АГАМЕМНОН: Како то мислиш?
- ИФИГЕНИЈА: Хајде, реци, ко је икад ушао у Троју? Такав им је положај да можемо и десет година да дреждимо испред ње, па ништа. А на отвореном, Дарданци би нас самлели. Јер ту треба и мало овог овде...
(Куца се њо слейоочници)
а не само мач, па удри.
- АГАМЕМНОН: *(Забавља ља њен љовор, а уједно ља и занима)*
А ти? Шта ти мислиш?
- ИФИГЕНИЈА: Ја не мислим ништа. Пустите Хелену да остане, ако јој се онај мали баш толико свиђа.
- АГАМЕМНОН: Не, баш ме занима! Да си ти војсковођа...

ИФИГЕНИЈА: Али нисам. Не знам. Не тиче ме се. Није мој посао. А и нећете ићи.

АГАМЕМНОН: Нећемо, наравно, али на пример, шта би било кад би било, само се играмо...

ИФИГЕНИЈА: Добро, кад хоћеш. Гледај сад. Ово је Троја
(*Црџа њрџиом њо сџоцићу*)
Али то је готово немогуће. Можда када би тамо живели идиоти. На пример, неко их тамо опседа, једно време. Пусти да изгине доста ратника, рецимо. Онда, одвеже бродове, и са делом људства крене према Хелади. Најбољи остану. Сакривени, наравно.

АГАМЕМНОН: Где?

ИФИГЕНИЈА: Не знам. Само... али то је много глупо. Свеједно, рецимо да се направи неки уметнички предмет, али огроман. Е, у њему. Онда они, као, помисле да су опсадници отишли, и „поклон“ увуку у град. Онда, кад падне мрак, а они се понапијају као свиње, ратници изађу и покољу их пијане. Жене и децу ће још лакше, они немају оружје. Понављам, то само ако су Ахајци звери, а Тројанци идиоти.

АГАМЕМНОН: (*Прасне у смех*)
Каква машта, сјајно!

ИФИГЕНИЈА: (*Засмеје се заједно с њим*)
То је тако глупо! Боље, татко, да будем рапсод него владар!
(*Одједном, неочекивано зајлаче*)
Немој да идеш, тата, молим те! Убићу се ако одеш!

АГАМЕМНОН: Дете моје, ја...

ИФИГЕНИЈА: (*У афектџу*)
Хајде, кажи да мораш! Увек ти мораш! Ти си главни! Само да будеш важан!

АГАМЕМНОН: (*Зајпањен*)
Ифигенија, шта ти је?

ИФИГЕНИЈА: Уклета сам! Све што хоћу, измиче ми!
(*Усџаје и уноси му се у лице*)
Слушај, Агамемноне, овога пута ме нећеш спасти! Убићу се крочиш ли само на брод! Поменеш ли Троју! Њега не могу да имам, то је јасно! И ти си ми, као да ја то не знам, врло јасно ставио до знања! Убићу оног рапсода. Али ти, ти ћеш ми остати!

АГАМЕМНОН: Што се тога тиче, можеш да будеш потпуно мирна!
Вероватно нема ништа од тога. Бродови стоје у
Аулиди, нема ветра, Савез се распада. Биће све по
твојој жељи.

ИФИГЕНИЈА: *(Још увек у насипују беса)*
Нећу вероватно, кажи сигурно! Тако можеш са
онима да причаш, а не са мном!

АГАМЕМНОН: *(Врло озбиљно)*
Слушај ме сад. Седи. Тако. Попиј мало вина. Тако.
Слушај пажљиво. Ти идеш на Крит, и тамо си своја,
тамо радиш шта хоћеш, ишао ја у Троју или не.

ИФИГЕНИЈА: *(Поново скочи)*
НЕ!

АГАМЕМНОН: *(Сипавља јој руке на рамена и нежно је приморава да седне)*
Кажем то онако. Ти ћеш владати. Ти прописуј
законе, ради шта желиш, а паметна си, и то ће бити
добро. Њега заборави.
(За себе)
Доста је проклетства овој кући.

ИФИГЕНИЈА: Слушај, или престани да причаш себи у браду или
ми реци о чему се ради!

АГАМЕМНОН: Шта је с тобом данас, Ифигенија?

ИФИГЕНИЈА: Нисам рекла, вриштала сам. Немогуће да ниси чуо
шта ми је.

АГАМЕМНОН: То може и лепо да се каже. Не мораш на мене да
урлаш. Бар смо се нас двоје разумели.

ИФИГЕНИЈА: Извини, тата. Много ми је тешко. Много тога за
један дан.
(Уздахне)

АГАМЕМНОН: Знам. Немој мислити да нисам видео. То ће све да
прође, веруј ми. То... што се теби дешава, дешавало
се и другима. Али проћи ће. Само кад одеш одавде.
Тамо ће да те гледају као богињу! Моћи ћеш да
бираш кога будеш хтела.

ИФИГЕНИЈА: *(Оклевајући)*
 Слушај, није лепо ово што ћу рећи, после свега,
(Обори поглед)
 ти знаш...
(Окрене шаке длановима нагоре, и виде се ожиљци)
 али... мислим да нема ништа од тога. И да одем, и да
 кројим себи и другима судбину, и све да крене
 онако како сам замислила, ја ћу остати отрована,
 овде, видиш.
(Пришиска шаке на њрбух)
 Као... да ме нема више.

АГАМЕМНОН: Не говори тако.

ИФИГЕНИЈА: Али тако јесте.

АГАМЕМНОН: Онда ме макар слажи, молим те. Прећути ми бар
 нешто.

ИФИГЕНИЈА: *(Дрхћавим гласом)*
 Али ја само тебе имам...

АГАМЕМНОН: Видећеш, све ће да се среди пре него што схватиш
 да се средило.

ИФИГЕНИЈА: Мене не примећују. Скрајнута сам. Али Електра...
 о, да, она је већ општа мезимица. Сви је обожавају.

АГАМЕМНОН: Да ниси љубоморна?

ИФИГЕНИЈА: *(Презриво)*
 На Електру?
(Одмахне руком)
 Не засмејавај ме. Није ми до смеха.

АГАМЕМНОН: *(Тихо)*
 Ово ја не би требало да кажем, али... она се допада
 јер им је слична. Ти... као да ниси одавде. Не знам
 одакле ти само та црна коса...тај ...дар. Ти ћеш ову
 земљу поставити на ноге. Зато сам тебе одабрао, а
 не Ореста. Они су... њени. Ти си моја. Зато хоћу
 наследнике од тебе.

ИФИГЕНИЈА: Ако их неко убеди да је мушки део претежнији
 окренуће се против ње, без обзира што је воле, и
 што она воли њих. Ја децу нећу имати.

*Агамемнон је помилије по коси. Ифиџенија му обгрли руку. Он седа
 поред ње, узима њено лице међу руке. Она се извлачи из њеџовоџ
 загрљаја, обгрли се рукама и излази са сцене.*

ШЕСТА СЦЕНА

Састіанак војсковођа.. На сцени Одисеј, Ахилеј са својим шіішііом, Менелај.

- ОДИСЕЈ: Нагрди нас твој брат, ошадосмо за бруку.
- МЕНЕЛАЈ: Какве ја везе имам с тим?
- ОДИСЕЈ: Имаш, твој је брат. Говори му.
- МЕНЕЛАЈ: Е, мудрице, овог пута си омануо. Ако се појавим када не треба, нисам сигуран да ме не би ишамарао.
- ОДИСЕЈ: *(Нервозно усіајаје)*
С тобом се не може разговарати.
(Ахилеју, који, с нођама на сііолу, све време ѓрицка смокве)
Хајдемо.
- АХИЛЕЈ: *(Прене се)*
А?
- ОДИСЕЈ: Слушаш ли ти уопште? И престани да ждереш!
- АХИЛЕЈ: Ма јебе се мени, радите шта знате. Не журим нигде.
- ОДИСЕЈ: *(Виче)*
Је л' вама, дебилима, јасно да ће од сада свако ваше копиле имати право на престо? Да ће моћи с пуним правом да траже да сиђете с престола у њихову корист, а ако одбијете, убиће вас!
- МЕНЕЛАЈ: Ако ти имаш неколико десетина копилади...
- ОДИСЕЈ: Знаш, ти си се оженио невин, и ни на једну другу ти се не диже, а овај воли да се игра с момцима. Али ту су остали владари. А њих заболело и за Хелену и за Троју, да ти откријем тајну.
- МЕНЕЛАЈ: Да ја теби откријем тајну, то је мени јасно од почетка. Али ми није јасно зашто си ти толико запео. Знаш, осим што се купи плен, у рату се и гине.
- ОДИСЕЈ: А Савез?
- МЕНЕЛАЈ: Престани више да мељеш о том Савезу. Не постоји више, распао се! Само је теби цела ова ствар проблем!

- ОДИСЕЈ: Е, па требало би да је и теби! Твоја жена је одведена...
- МЕНЕЛАЈ: *(Бесно и нагло се баца на Одисеја. Ахилеј скочи, и обухваћивши га ошћозади, раздваја их, док се Менелај ошћима из све снаге)*
Престани већ једном, сплеткарошу! Шта се тебе тиче моја жена! Шта те се ја тичем! Докле ћеш да се петљаш у туђе ствари! Ти си тражио Савез, па ти и иди, ратуј сам с Тројом!
(Коначно се ошћме Ахилеју. Прилази Одисеју и сћушћиа шћон)
А мој ти је савет, кнеже итачки, ако ти се већ толико иде у рат, да сам себи сместиш мач у трбух. Јер ти је боље и то него да те Дарданци рашчерече!
(Крашћка шћауза)
Хелена је одабрала. Неће ме више. И доста о томе.
- АХИЛЕЈ: Онда идемо кући?
- МЕНЕЛАЈ: Не још.
- АХИЛЕЈ: *(Прилази му врло близу)*
Можда би се препустио правим задовољствима?
(Пружа руку шћрема Менелају)
- МЕНЕЛАЈ: *(Грубо шћа одшћурне)*
Нема ветра у Аулиди
(Креће шћрема излазу)
- ОДИСЕЈ: Чекај.
(Менелај се окрене)
Где ти је брат?
- МЕНЕЛАЈ: Откуд знам, ваљда у лову. Јесте, поменуо је неку кошту.
(Излази)
- ОДИСЕЈ: *(Замшћљено)*
Слушај, иди по Калханта.
(Ахилеј узима шћшћшћ и креће)
Стани.
(Ахилеј се врашћи)
Немој да вас неко види заједно. За ово глава иде. Ти и ја се нисмо видели. Јеси ли разумео?
- АХИЛЕЈ: *(Клима шћлавом, озбшћљан)*
Јесам.

ОДИСЕЈ: Одлично. Иди сад.

Лађано за гурне. Ахилеј излази. Тихо, из offa, чује се шема Szerelet, szerelet, инсцируменитални део с шимитанима – лајимотив. Улази Калхант. Сувише инсцира на инсигнијама врача и пророка. Заљубљен у себе и иако се и онаша. Помезан.

КАЛХАНТ: По лету птица прочитах срећан вам на Троју поход.

ОДИСЕЈ: *(Устаје. Калхант мисли да је то њему у часи, и јури му руку на љубац. Одисеј за љубави-иљски обрли око рамена, иако да Калхантова рука осине у ваздуху. Он се накашље и сиушиа руку)*

Реци, врачу, чија је животиња кошута?

КАЛХАНТ: Не разумем твоје питање.

ОДИСЕЈ: Ц, ц, ц... зар такав мудрац да не разуме? Можда те није требало ни примити... Мислим, којем је богу посвећена?

КАЛХАНТ: Артемиди.

ОДИСЕЈ: То је она... ловкиња? Девица?

КАЛХАНТ: Јесте.

ОДИСЕЈ: Одлично. Слушај, Агамемнон је отишао у лов на кошуту и ако се врати с њом...

(Даљи разговор се не чује, јер Одисеј одведе Калханта у дно јозорнице. Када најправе круж и дођу до раме, чује се само крај)

Тако ћеш му рећи.

КАЛХАНТ: *(Ужаснути)*

То је немогуће...

ОДИСЕЈ: Ти не разумеш.

КАЛХАНТ: Ти не разумеш. Нећу то да кажем. Није истина. Нисте варвари. Зато сам и пребегло код вас. На крају, шта ако не дуне повољан ветар?

ОДИСЕЈ: Не прекидај ме кад ти се обраћам!

(Љубазно)

Видиш, рекао си да су Тројанци варвари. Имаш ли представу шта ће урадити издајнику?

КАЛХАНТ: Богови нека ме сачувају од тога!

ОДИСЕЈ: Мислим, теби. Ако си за нас угрожени мудрац, за њих си издајник.

КАЛХАНТ: Пружили сте ми заштиту.

ОДИСЕЈ: *(Саркастично)*

Јеси ли стварно толико глуп или се само правиш? Заштиту имаш док кнезови ахајски тако хоће. А права немаш. Варварин си ти, ма колико овде дуго живео, ти си варварин, и то ништа не може да промени. До сад си се слагао с нама, али, слушај ме сад добро, ако у овом, само у овом, погресиш, враћам те у Троју, ја лично. А ти употреби машту, па замисли шта ће ти тамо урадити.

КАЛХАНТ: А Агамемнон? А шта ако он...

ОДИСЕЈ: Сам си рекао да нисмо варвари. Овде сви одлучују. Остали владари биће уз тебе. А он се мора по-виновати.

(Гледа према завеси на десној страни)

Ево га. Одлично, носи кошуту. Пази се сад.

Улази Агамемнон са уловом на раменима. Изгледа уморно, али добро расположен. Одисеј гледа Калханџа.

АГАМЕМНОН: Ту си? Лепо. А где су остали?

Калханџ врисне, падне на колена, удари челом о земљу, поново се подигне, с рукама према небу.

АГАМЕМНОН: Шта се овде дешава?

КАЛХАНТ: *(Уштурући џрсиом)*

Срна!

АГАМЕМНОН: Па шта?

КАЛХАНТ: Света Артемидина срна! Глад! Пропаст! Почело је! Нема ветра у Аулиди!

(Пада обезнањен и ѓрчи се као у еџилеџичком наџаду)

АГАМЕМНОН: *(Одисеју)*

Шта му је?

ОДИСЕЈ: Изгледа да си убио посвећену животињу, и због тога бродови не могу да крену из Аулиде.

АГАМЕМНОН: Мислим да смо то рашчистили. Хелена неће да се врати, дакле, Савез више не постоји. И дижи овог с пода.

ОДИСЕЈ: *(Као ђречувши ово ђоследње)*
 Постоји народ, Атриде. И наше породице. Ако им ускратиш поход... не смем ни да помислим шта ће се десити.... ми свргнути, породице побијене. Аулида се црни од бродова. Да им кажем да иду кући?

Ове рејлике се измењују ђихо и брзо.

Ађамемнон заустђи да одђовори, али Калханђ ђочиње да долази себи. Усђравља се на колена, усђаје, ђледа око себе.

ОДИСЕЈ: Какве крилате речи богиња прозбори теби?

Калханђ је у заносу, или бар ђако изђледа. Прилази Ађамемнону.

КАЛХАНТ: Господару Арголиде, Атриде Агамемноне, твој грех је тежак. Крв пере крв. За невино биће, друго невино биће.

АГАМЕМНОН: *(Узнемирен)*
 Шта хоћеш да кажеш?

КАЛХАНТ: *(Сђоро и разђовейно)*
 Бродови неће кренути из Аулиде док се Артемиди не принесе жртва. Људска. Нетакнута. Девичанска. Највишег ранга. Престолонаследник. Твоја кћи, господару. Ифигенија.

Ађамемнон исђусђи срну. Пљесак ђела које ђада. Осђане ођушђених руку. Зађим ђокрије лице шакама и осђане ђако. Одисеј даје знак Калханђу да може да иде. Калханђ се брзо и ђихо удаљи.

Зађамњење

СЕДМА СЦЕНА

Ађамемнон и даље у исђиој ђози. Менелај се враћа. Засђане исђред Ађамемнона. Покушава да му склони руке с лица.

МЕНЕЛАЈ: Брате!

Ађамемнон уђлашено одмахује ђлавом, и даље зађворених очију, и ђура Менелаја од себе.

МЕНЕЛАЈ: Одисеју!
(Исђрчи са сцене. Уђао у којем сђиоји Ађамемнон ђошђуно се замрачи. Када се Менелај врађи са Одисејем, већ зна ђђа се десило)

МЕНЕЛАЈ: То не долази у обзир.

- ОДИСЕЈ: Чиме ћеш да спречиш народни гнев?
- МЕНЕЛАЈ: Нас у Спарти то не брине толико. Немамо вашу демократију.
- ОДИСЕЈ: Ти си спартански краљ само по жени, ако ниси знао. Пошто она није више ту, а ти нећеш да идеш по њу, онда...
(Шири руке)
- МЕНЕЛАЈ: Па нека. Као да је мени до круне.
- ОДИСЕЈ: Али, ти имаш и дете.
- МЕНЕЛАЈ: Ништа. Живећемо овде. Агамемнон ће нас примити, сигуран сам.
- ОДИСЕЈ: Па како ћеш, глупи створе, да тражиш заштиту, ако не буде више ни Агамемнона, ни Клитемнестре, ни Егиста, никога? Као што малопре сам рече, ниси у Спарти. Овде сви одлучују.
- МЕНЕЛАЈ: (Сумњичаво)
Је ли, а откуд ти одједном толико заговараш одлазак у Троју? Слушам те, ево, откад си овде, причаш о општој народној буни ако се не крене. Што је теби одједном толико стало.?
- ОДИСЕЈ: (Обзрли Менелаја једном руком, а другом показује према левој сирани)
Видиш ли ти, краљу, оне стотине и стотине бродова? Шта мислиш, зашто су сви дошли? Због Савеза? Шта се оног кукавца који чува козе по итачким вукојебинама тиче Савез? Па он и не зна за њега. Због Хелене? Она, свакако, може да буде Зевсова кћер, као што се прича. Њена лепота наноси бол, краљу...
(Менелај се лецне)
ти то најбоље знаш, и знаш зашто пристајеш да испаднеш будала у очима свих, од кнезова ахајских до последњег роба, али остали то не знају. Никад се ови сељаци неће усудити ни око да подигну на њу.
- МЕНЕЛАЈ: Скрати.
- ОДИСЕЈ: О, па ти си стварно постао Спартанац! Дакле, драги мој, овим несрећницима је досадило рмбање на пољима, њихове ружне жене са сисама до пупка, вечито трудне, са чопором слинаве дечурлије. Мање сиромашнима су досадиле јевтине курве. Мало би да се обогате...

- МЕНЕЛАЈ: *(Журно)*
... и да мало погину, или да се мало осакате, у најбољем случају!
- ОДИСЕЈ: *(Скида му руку с рамена и загледа му се у очи)*
А знаш ли ти, размажени млађи брате врховног вође, колика је беда свих ових несрећника који су пошли да врате Хелену? Они знају шта их тамо чека, нису баш толико глупи, али иду, јер постоји мала...
(Показује њрстима)
оволица нада да се врате с богатим пленом и лепим робињама? Можеш ли себи да представиш очајање ових људи који су кренули да пресеку у корену – да живе како треба или да не живе никако?
- МЕНЕЛАЈ: *(Пљесне неколико њућа)*
Стварно си беседник над беседницима!
(Саркастично)
Добри, племенити Одисеј! А кад си ти то истраживао мотиве ратника, па си се, тако пун разумевања, сажалио?
- ОДИСЕЈ: *(Игноришући га)*
...и кад им саопштим: „Драги моји, пакујте се, нема ништа од Троје, јер таква је воља Атрида“, само је питање на колико делића ће да ме растргну. Као, уосталом, и тебе, и Агамемнона, и ваше породице, и остатак кнезова ахајских.
- МЕНЕЛАЈ: Добро, Одисеју, нека је тако као што кажеш. Али, мора ли Ифигенија да умре? Ево, идемо сви, ја ћу поћи где год хоћеш, радићу шта ми наредиш, ничега се не стидим, али пусти њу.
- ОДИСЕЈ: Касно. Као што рекох, овде сви одлучују. Већ се зна.
- МЕНЕЛАЈ: *(Покрива лице у њошћуносћи њонављајући Агамемнонов њокрећ)*
Али зашто она?
- ОДИСЕЈ: Артемида је тако рекла врачу.
- МЕНЕЛАЈ: Као да је знао кога ће... Зевсе, каква је била! Какво умно, племенито, лепо биће! Како смо се волели... Расли смо заједно... Колико ли ме је пута само заштитила од Агамемнона! Колико год да је био

строг према мени, толико је био разоружан пред њом. Како су они знали једно друго... сатима би знали да буду заједно, да разговарају... само отац и кћи... није имала пријатељице, нису јој ни биле потребне... имала је њега. И сад... Не, Одисеју. Пре ће побити све нас, и себе на крају, него њу.

ОДИСЕЈ: Он има жену и још деце.

МЕНЕЛАЈ: Не разумеш ти то. Ту повезаност...

ОДИСЕЈ: Не разумеш ти. Он зна да ће морати да пристане.

МЕНЕЛАЈ: Нешто ће измислити да је избави.

ОДИСЕЈ: Бол те је заслепео, краљу. Нећеш да видиш.

МЕНЕЛАЈ: *(Зајлаче)*

Видим ја, Одисеју, видим. Сви ћемо бити проклети због ње! Нико неће измаћи казни!

(Гласно зајеца)

ОДИСЕЈ: Не плачи, Менелају. И не говори о Ифигенији у прошлом времену. Она је још жива.

МЕНЕЛАЈ: *(Јецајући)*

Као да није. Осудили сте је.

(Крије лице у шаке)

Са леве сцѳране улази човек са гласничком палицом. Гледа око себе.

ОДИСЕЈ: Кога тражиш, гласниче?

ГЛАСНИК: Менелају, Атреја сину, од боголике Хелене глас носим.

Менелај скида руке с лица. Појѳуно преображен. Дрхѳи целим телом. Престѳаје да ѳлаче.

ОДИСЕЈ: Менелај, Атреја синак, пред тобом, гласниче, стоји. *(Дискрејно се ѳвлачи у сѳрану)*

ГЛАСНИК: *(Заузима ѳозу)*

Менелају, Дивова него, Ареју подобни јуначе...

МЕНЕЛАЈ: *(Хваѳа га за мишицу. Тихо)*

Шта је рекла?

ГЛАСНИК: *(Исѳим ѳоном)*

Боголика Хелена, Тиндару кћи...

Исѳоѳ ѳренуѳѳка ѳод гѳрлом му је Менелајев нож. Менелај, изобличен, држи га за косу, ѳревијеноѳ уназад.

- МЕНЕЛАЈ: *(Још њише)*
Шта је рекла?
- ГЛАСНИК: *(Прокркља)*
Да дођеш по њу.
- МЕНЕЛАЈ: *(Одгурне га и баци му златник. Овај њобежне са сцене)*
Јеси ли спреман?
- ОДИСЕЈ: За шта?
- МЕНЕЛАЈ: Да се обави... хм, обред, па да кренемо.
Приђеже њојас и излази. Одисеј се смешка, заврши њлавом и излази за њим.

Затимњење

ОСМА СЦЕНА

Агамемнон у истиом њоложају. Одисеј му њрилази.

- ОДИСЕЈ: *(Нежно)*
Агамемноне!
- АГАМЕМНОН: *(Руке му клону)*
Зна ли она?
- ОДИСЕЈ: Не зна.
- АГАМЕМНОН: Гледај да не сазна.
- ОДИСЕЈ: Чуј колико урлају они Скити, Трачани, шта ли су.
Сада да се зарати, ништа не би чула.
- АГАМЕМНОН: *(Неочекивано се насмеши)*
Да, чујем. Хвала ти.
- Излази. Одисеј њледа за њим. Намришњен је.*

Затимњење

ДЕВЕТА СЦЕНА

Из off-а се чује лајјимошив. Посијеено расветљавање. Агамемнон сам. Један део њлајна се јако осветили; иза њега се виде женска и мушка силуета.

АГАМЕМНОН: Клитемнестра!

Женска фигура иза њлајна се помери, зурне мушку, дајући му знак да бежи. Излази иза њлајна поправљајући хаљину. Леја жена свейле косе и нејомичног лица.

АГАМЕМНОН: Слушај...

КЛИТЕМНЕСТРА: Још си ту?

АГАМЕМНОН: Не зна седа ли ћемо испловити. Нема повољног ветра. Врач тражи жртву. Ифигенију. Прете нам.

КЛИТЕМНЕСТРА: *(Хладно)*
Не разумем.

АГАМЕМНОН: Није важно, слушај ме. Удај је, што пре. Немамо времена.

КЛИТЕМНЕСТРА: *(Пошћуно незаинтересовано)*
За кога да је удам? Уопште, тако неповезано причаш.

АГАМЕМНОН: *(Обузима га њаника)*
Ако се уда, неће моћи да је жртвују. Замоли Ахилеја, нека је он узме за жену, макар привидно. Само да је сачувамо!

КЛИТЕМНЕСТРА: Да му понудим Ореста, можда би и пристао.

АГАМЕМНОН: *(Дрхћи му глас)*
Па нађи неког, било кога...

КЛИТЕМНЕСТРА: Не знам како мислиш да то изведем, а да нико не сазна.

АГАМЕМНОН: *(Тихо)*
Намерно затежеш... молим те, само сад...

Прекида га улазак гласника.

ГЛАСНИК: Грађани Арголиде с тобом да говоре хоће.

АГАМЕМНОН: Нека сачекају.

ГЛАСНИК: Опрости, господару, али...

Уӣада С̄ӣарац.

- СТАРАЦ: Зашто пушташ да чекам?
- АГАМЕМНОН: *(Хладно)*
Зато што управо разговарам о неодложној ствари...
- СТАРАЦ: *(Баха̄ӣо̄ ѓа̄ ӣрекида)*
Ништа није важније од воље народа...
- АГАМЕМНОН: *(Нас̄ӣавља)*
... а ти ме прекидаш и то ти није мудро.
- СТАРАЦ: *(И он нас̄ӣавља своје)*
...па сам дошао да ти је саопштим.
- АГАМЕМНОН: *(Савлађујући се)*
Добро, кажи шта имаш а онда иди.
- СТАРАЦ: Ти си наш господар, владар Арголиде, врховни војсковођа Ахајаца, и тако даље, да ти не ређам све титуле, али без нас си ништа. Ми смо ти се заклели на верност. Исто то ти дугујеш нама. Као и послушност.
(Аѓамемнон за̄ӣвара очи и с̄ӣиска усне)
Ти си се тешко огрешио о нашу вољу. Рекли смо – Ифигенија не може да те наследи. Сложио си се, а онда је именовао за сувладарку и престолонаследницу, јавно, пред свима. Слагао си, господару. А сада хоћеш да учиниш још гору ствар. Рата у Троји мора бити. Дакле, Ифигенија мора бити жртвована.
- АГАМЕМНОН: *(Преӣће̄ћи, ус̄иравља се у својој владарској величини)*
Забрављаш се.
- СТАРАЦ: Не, господару. Зар хоћеш да осрамотиш целу Хеладу? Зар је један живот пречи од...
- АГАМЕМНОН: *(Избачен из ӣак̄ӣа)*
Не просипај ми овде своју шупљу мудрост, старкељо бездетна! Хоћеш ли коначно да схватиш да ме не занимају ни Троја, ни ти, ни круна! Не дирај ми дете! Ко је само погледа...
(С̄ӣавља руку на мач)
погинуће!

- СТАРАЦ: *(Прибрано)*
Цео народ?
- АГАМЕМНОН: Рекао сам. А сад изађи напоље. Упао си у моје одаје, без мог допуштења, и дозвољаваш себи да ми претиш.
- СТАРАЦ: Идем. Али, да не буде да ти нисам рекао: уколико сада не учиниш оно што се од тебе тражи, имаћеш рат у Арголиди. Прво ће бити погубљена Ифигенија, па Орест и Електра, па затим Клитемнестра, а ти ћеш бити прогнан. Наравно, пошто будеш све то видео.
(Излази)
- АГАМЕМНОН: *(Бесно)*
Стража!
(Уштрче два војника)
Доведите Старца и грађане који га прате. Нека буду јавно погубљени.
- ВОЈНИК: Опрости, господару, али то не можемо.
- АГАМЕМНОН: *(Ван себе)*
Хоћете вас да погубим?
- ВОЈНИК: *(Оборене љаве)*
Твоја воља. Боље да не видим више сунца него да ме цела Хелада презре.
- АГАМЕМНОН: *(Злуродо)*
Храбар си. Онда, учинићу ти ту част да будеш у првом борбеном реду.
- ВОЈНИК: *(Ућлашено)*
Али, господару...
- АГАМЕМНОН: Шта? Па малопре си рекао да боље да те сунце не греје него да служиш за подсмех. Овако ће се цела Хелада дивити твојој јуначкој смрти. Напоље!

Војници излазе.

КЛИТЕМНЕСТРА: То си хтео? Само ти и твоја Ифигенија? А моја деца? Није ти доста што си Оресту узео престо, хоћеш и да га убију?

АГАМЕМНОН: Ваљда је и она твоје дете.

Клитемнестра ћути.

- АГАМЕМНОН: *(Седа, изможден)*
Крив сам, знам. Али, бар једном у животу ми се смилуј.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Као ти мени?
- АГАМЕМНОН: Само сад! После ми уради шта год хоћеш. Удај је, тако ти свих богова!
- КЛИТЕМНЕСТРА: Јеси ли га чуо? Убиће је, шта год ти урадио. А боље само она, него сви ми.
- АГАМЕМНОН: Клитемнестра, они неће смети...
- КЛИТЕМНЕСТРА: Трудна сам.
- АГАМЕМНОН: *(Пада до њених ноџу, об̄рливши јој колена)*
Ево, молим те као што се богови моле, учини ти нешто, помози сад, кажи да је жртвована, а њу сакриј негде, испричај било шта, тебе више воле, глупи су, Зевсе, како су само глупи, пове-роваће ти што год да им испричаш...
- КЛИТЕМНЕСТРА: *(Искорачи из његовог „загрљаја“, ос̄тављајући ђа да лежи на поду)*
Трудна сам.
- АГАМЕМНОН: *(Диже се)*
Стварно?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Да.
- АГАМЕМНОН: *(Намрш̄ти се)*
Откад?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Два месеца. Немој да упрљаш руке крвљу још једног детета.
(Агамемнон з̄ризе усне)
Војска је против тебе. Грађани су против тебе. Сви су против тебе. Глупи или не, бројнији су. А постоји само један начин да нас спасеш.
- АГАМЕМНОН: *(Погледа је)*
Дочекала си, је ли?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Не, ништа још нисам дочекала.
- АГАМЕМНОН: А чекаш још нешто?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Твој повратак из Троје.
- Изази са сцене, са шаком на ш̄рбуху. Агамемнон с̄иоји замишљен један ш̄ренуш̄ак, а онда журно излази на друџу с̄ирану.*

ДЕСЕТА СЦЕНА

Ифиџенијине одаје. Иза завесе се чује Ма факит ти та фрутосе. Улази Аџамемнон, силећи се да изгледа добро расјоложен.

АГАМЕМНОН: Па, Ифигенија, како си?

ИФИГЕНИЈА: Па, добро.

АГАМЕМНОН: Види се. Одмах си синула.

ИФИГЕНИЈА: О, да! Имам нешто лепо у изгледу.

АГАМЕМНОН: Свакако, бићеш господарица. Све је у твојим рукама. Зато сам и дошао. Имам поклон за тебе
(Даје знак и у собу улази њректан црнокуси мушкарцац. Просиће се ничице њред Ифиџенијом)

АГАМЕМНОН: Свиђа ли ти се?

ИФИГЕНИЈА: Да.

АГАМЕМНОН: Твој је.

ИФИГЕНИЈА: Устани, момче.
(Роб се усјравља)
Одакле си?

РОБ: Из Јудеје.

ИФИГЕНИЈА: Знаш ли да певаш?

АГАМЕМНОН: Зна све.
(Поџурио се, и лице му је добило лукав израз. Изгледа као ѡрџовчић или ѡдводач)
Погледај га само! Гледај каква је то нежна, златаста кожа! А види ту густу, црну косу! Овде само ти имаш такву. Погледај колика су му плећа! Па та моћна бедра! Нема лепшег од њега! А припада само теби!

ИФИГЕНИЈА: *(Гледа ѓа сажаливо)*
Хвала. Пошаљи га напоље. Нека му дају да једе.
(Аџамемнон ѓа оиѡусиѡи ѡокреѡиом руке. Осѡјају сами)
Ти си сјајан, тата! Обично очеви шаљу кћерима робиње.
(Насмеје се)
Чуварке девичанства!

АГАМЕМНОН: *(На ивици суза)*
Обично, али ти ниси обична. Ти владаш, ти ради шта хоћеш. Све ти је дозвољено. Разумеш ли ме? Све!
(Даје речима посебно значење)

ИФИГЕНИЈА: А шта су рекли Одисеј, Ахилеј, и... Менелај?

АГАМЕМНОН: *(Дрхтии му жлас)*
Ма чим сам подвикнуо, умирили су се. Ко сме мени да противречи кад треснем шаком о сто?

ИФИГЕНИЈА: То ме и брине, тата. Зашто си имао да трескаш шаком? Ако се већ нису бунили, мислим.

АГАМЕМНОН: С Менелајем си одрасла. Знаш да му понекад треба доказивати мотком.

ИФИГЕНИЈА: Да, али не можеш га сад тући.

АГАМЕМНОН: *(Виче и млати рукама)*
Добро, докле ћеш да ме испитујеш? Шта ти још није јасно? Чиме си незадовољна? Је л' знаш да је грех кад неко тако леп и обдарен као ти прича тако? Јеси ли наследница? Шта још хоћеш од мене?

ИФИГЕНИЈА: *(Улеће у свађу)*
Што вичеш на мене? Јесам ли ти ја тражила да ме прогласиш за наследницу?

АГАМЕМНОН: Вама се ничим не може угодити...

ИФИГЕНИЈА: Којим то „вама“? Само сам ја овде. Престани једном да говориш у множини! А ако ти је баш стало да изиграваш жртву...

АГАМЕМНОН: *(Трзне се и усукне)*
Добро, Ифигенија.
(Усиљено мирним тоном)
Роб је прелеп, ради с њим шта хоћеш.

Закашље се, шмрцне, и брзо изађе, бришући очи. Ифигенија тоново даје знак. Лајјмојив. Она седа и жледа у празно.

ЈЕДНАЕСТА СЦЕНА

Одисеј, Калхант.

- ОДИСЕЈ: Кад ће се обавити оно?
КАЛХАНТ: Кад буде млад месец.
ОДИСЕЈ: Колико још има?
КАЛХАНТ: То је сутра увече.
ОДИСЕЈ: Онда има времена да легне с пола Арголиде, ако
начује нешто.

Улази Менелај, њод њуном рајном ојремом.

- МЕНЕЛАЈ: Ко то?
ОДИСЕЈ: Па, Ифигенија. Ако јој Агамемнон каже.
МЕНЕЛАЈ: А, то... немој да бринеш, неће. Нешто се дешава с
њом. Откако сам отишао из Арга, три пута је
резала вене. Једва су је спасли последњи пут. Мо-
жеш сад да одеш да јој кажеш, неће се померити.
ОДИСЕЈ: *(Гледајући у Менелаја)*
Зашто?
МЕНЕЛАЈ: Шта?
ОДИСЕЈ: Што је то радила?
МЕНЕЛАЈ: Откуд ја знам, питај јој оца.
ОДИСЕЈ: *(За себе)*
Е, јадо мој...
МЕНЕЛАЈ: *(Не њринећује нишија)*
Па, шта ћемо дотле?
ОДИСЕЈ: Немаш шта да радиш? Иди, погледај војску, про-
вежбај их...
МЕНЕЛАЈ: Добро.
(Преко сцене ѡрелази Ифигенијин роб)
Стани, момак. Ко си ти?
РОБ: Престолонаследничин роб, господару.
МЕНЕЛАЈ: Па где ти је господарица?

- ОДИСЕЈ: *(Тихо Менелају)*
Ћути, будало.
(Робу)
Где си пошао, лепо младићу?
- РОБ: Господарица ме послала у кухињу.
- ОДИСЕЈ: Ја ћу ти показати пут.
(Излазе заједно)
- МЕНЕЛАЈ: *(Подруљиво)*
Ваша демократија! Знаш кад би код нас неко водао робове около?
- КАЛХАНТ: Не брини, неће далеко.
Долази Одисеј, бришући бодеж.
- ОДИСЕЈ: Ђубре покварено...
- МЕНЕЛАЈ: О коме причаш?
- ОДИСЕЈ: О твој брату. Шта он мисли, мене да пређе?
- МЕНЕЛАЈ: Теби је Агамемнон почео да се привиђа. Где ти је, шта трабуњаш?
- ОДИСЕЈ: *(Сажаливо)*
Знаш шта? Ја ћу до војске. Иди ти, одмори се. Превише је узбуђења за тебе.
- МЕНЕЛАЈ: *(Сћане у месџу и гледа обојџу)*
Хоће ли ми неко рећи шта се овде дешава?
- ОДИСЕЈ: Па знаш. Крећемо на Троју; нажалост, Агамемнон је увредио богињу, па ће због тога племенита Ифигенија...
(Покрије лице и заћресе се)
- МЕНЕЛАЈ: *(Одсујно)*
А, то... добро онда.
(Излази)
- ОДИСЕЈ: *(Оћкрива лице)*
Ионако није много бистар, али откад мисли оном ствари... сачувајте богови!
- КАЛХАНТ: Идем и ја.
- ОДИСЕЈ: *(Забринућо)*
Је ли ти добро? Хоћеш ли сутра моћи...

КАЛХАНТ: Зло ми је од тебе. Нисам ти ја Менелај да ми причаш бајке. Знам где си малопре отпратио оног момка.

ОДИСЕЈ: Знаш? Онда знаш и то да те исто чека...

КАЛХАНТ: ... проговорим ли иком о томе. Знам. Већ си ми једном ставио до знања. Али Агамемнон ће знати.
(*Хоће да крене*)

ОДИСЕЈ: Па? Не може ми ништа.

КАЛХАНТ: Тако је, у праву си. А сад ме пусти да прођем.

Склања Одисеја њокрејџом руке и излази. Одисеј се сручи на сџолицу и дубоко уздахне. На сцену брзим кораком улази Агамемнон, и, шчејавиши ѓа за раме, одиѓне ѓа са сџолице.

АГАМЕМНОН: Где је Ифигенијин роб?

ОДИСЕЈ: Шта ти је рекао Калхант?
(*Најрави ѓримасу, схвајивши да се одао*)

АГАМЕМНОН: Нико ништа не треба да ми каже. Знам да си га ти убио! Изроде! Звери!

ОДИСЕЈ: (*Прибрано*)
Прво, не причај ми ти о зверству. Друго, шта си ти мислио? Поред мене живог да ти то прође? Па само слепац не види да си јој гурнуо у кревет оног бивола. Вређаш моју интелигенцију, вођо!

АГАМЕМНОН: Шта се тебе то тиче?

ОДИСЕЈ: Није девица, нема жртве. Зашто се не држиш своје речи?

АГАМЕМНОН: (*Прилази му ближе*)
Слушај, кад сте ишли да просите Хелену, ти си, лично, основао Савез, мислећи да ће се други уплашити и одустати. А када је Хелена одабрала Менелаја, и кад се десило то што се десило, први си одбио да дођеш, бедо, на најпрљавији начин си се извлачио, глумио лудака, орао песак. Док ти неко није дете ставио испред рала. Што ти ниси прешао преко синовљевог тела? Што сад хоћеш главу моје кћери? Упао си сам у своју замку, и сад вучеш остале.

ОДИСЕЈ: Нисам ја убио свету Артемидину кошту...

АГАМЕМНОН: Немој мени то да причаш.

ОДИСЕЈ: А шта ће рећи војска кад чује да им војсковођа не верује у богове?

АГАМЕМНОН: Немој, Одисеју, да ме мрцвариш више. Није твој начин. Ти јеси славољубиви, самољубиви, прорачунати гад, али не боцкаш на ситно. Немаш рачуна. Ви ћете је убити. Мој покушај да то спречим пропао је. Ја, догод живим, никада, више никада нећу видети своју кћер. Све је на твојој страни. Народ, војска, моја породица. Сви хоће њену главу. Ти си довољно паметан да схватиш где си ме гађао и да ћу умирати, део по део. Стога си се сигурно запитао зашто те нисам убио.

ОДИСЕЈ: Вероватно да се до краја не би сврстао у проклетнике...

АГАМЕМНОН: Не, кнеже итачки. Да бих те проклео. Да цркаваш под Тројом, а онда, када се извучеш читав, да цркаваш од туге за кућом, за својим дететом. Да те богови прогоне. Да будеш Ахајац са најнесрећнијом судбином...

ОДИСЕЈ: *(Узнемирен)*
Клетва проклетника се не прима.

АГАМЕМНОН: *(Гошњово ведро)*
Па мене је већ стигла, како не видиш, ти, тако мудар! Мене је већ задесило најгоре што је могло!
Сад си ти на реду!
(Одлази са сцене)

ОДИСЕЈ: *(Сад озбиљно ућлашен, виче за њим)*
Вођо! Господару!
(Тихо)
Агамемноне!...
(Одмахује злавом)
Не чује ме...

ДВАНАЕСТА СЦЕНА

Десет година касније, под Тројом. Сцена с почетка. Агамемнон и Менелај седе за столом.

АГАМЕМНОН: ...и да знам да су два дана предамном, и да ништа, баш ништа не могу да учиним. Не знам да ли да будем код ње, да је гледам, да је се нагледам за цео живот... а како онда да не кажем шта јој се спрема... или да бежим од ње, да до краја останем кукавица и издајник. Да у очи не смем да је погледам. А знам да ће још само мало бити са мном...

МЕНЕЛАЈ: Ниси ти издајник и кукавица, брате. Ти си највећи у целој војсци ахајској. За добро народа жртвовао си оно што највише волиш.

АГАМЕМНОН: Како можеш то да изустиш, тако ти свих богова?! Ја њу жртвовао? Па то је ујдурма коју ми је сместио Одисеј, не видео ни дома ни породице! Уценио ме је!

МЕНЕЛАЈ: Али донео си свима срећу.

АГАМЕМНОН: Теби и оној твојој, сигурно. Ко ме још? Мртвим Ахајцима и Тројанцима? О чему причаш? Па ја сам оно до чега ми је стало више од ичега дао за... за Ореста и Електру... као да нису моји... само празнина коју...

Прекида га роб који ујрчава и обраћа се Менелају.

РОБ: Краљица наређује да дођеш у њен шатор.

МЕНЕЛАЈ: *(Скочи)*
Одмах!
(Излази на десну страну)

Агамемнон осјијаје сам. Изгледа измучен и сипар. После неколико тренутака враћа се Менелај, задихан и црвен у лицу.

АГАМЕМНОН: Причаш о мојој величини, и мојој жртви, а чим ти ова дроља нареди, скачеш као кученце. Па да бар теби лично нареди... пошаље роба. Ако ме жалиш, бар ме саслушај. Не мораш ни да ме слушаш, али макар седи ту, да не причам зиду.

МЕНЕЛАЈ: Не љути се, брате. Зар не можеш да разумеш љубав?

Агамемнон учини њокрејѝ као да ће да усѝане, али клоне.

АГАМЕМНОН: Није важно. Боље иди код ње. Забављај је.

МЕНЕЛАЈ: Сада не може. Позваће ме после.

АГАМЕМНОН: Ако, благо мени. Седи онда ту и чекај позив.

МЕНЕЛАЈ: *(Озарен и ведар)*
Да, зваће ме... опет.

АГАМЕМНОН: Реци, сећаш ли се оца?

МЕНЕЛАЈ: Атреја?
(Размишља)
Не. Како бих га се сећао?

АГАМЕМНОН: Да. После оног... мислио сам да је најбоље да те узмем и бежим.

МЕНЕЛАЈ: *(Обореноџ њоџледа)*
Јеси ли ме икад волео?

АГАМЕМНОН: Како само можеш то да ме питаш? Зашто бих све оставио и побегао, само с тобом на рукама? Могао сам да те оставим некој дојкињи.

МЕНЕЛАЈ: Мислим, да ли си ме однео зато што си „вршио своју дужност“ или...

АГАМЕМНОН: Шта је с тобом данас? Како да оставим мало дете у змијском гнезду? Да сваки дан гледаш крв, убиства,
(Тихим џласом)
силовања...

МЕНЕЛАЈ: Па, чудно си ми показивао љубав. За сваку ситницу добио бих батине.

АГАМЕМНОН: Руку на срце, био си сувише распуштен. Како другачије да те доведем у ред?

МЕНЕЛАЈ: *(Дурећи се)*
А Ифигенија? На главу је могла да ти се попне.

АГАМЕМНОН: *(Обори њоџлед. Тихим џласом)*
Драги мој, она је била немирна од бистрине, радозналости... а ти... па, ти си био обично неваспитано дерле. И сада би ти користило.

МЕНЕЛАЈ: *(Одсујно)*
Мхм?

АГАМЕМНОН: Ето, уопште не слушаш шта причам. Кажем, опет би ти користиле батине.

МЕНЕЛАЈ: Прутом?

АГАМЕМНОН: Аха.

МЕНЕЛАЈ: Је ли, а што ми овде цео дан млатимо празну сламу?

АГАМЕМНОН: А шта ћемо друго, вредни мој Спартанче? Да склањамо лешеве? Па то није наш посао.

МЕНЕЛАЈ: Не прави се луд. Што си баш сад потегао причу о оцу?

АГАМЕМНОН: Онако, занимало ме да ли га се сећаш.

МЕНЕЛАЈ: Немој ми рећи! Сад си га први пут сам поменуо. А сећаш ли се, кад год бих те ја питао, ти би почео са довођењем у ред, по твоме.

АГАМЕМНОН: Па, сад си већ велики дечко. Ево овако: наш отац се поклао са својим братом, рођеним, наравно. Да не дужим, затро га је до детета у колевци.

МЕНЕЛАЈ: Није тачно, Егист је жив.

АГАМЕМНОН: Да, он је једини остао. Спасла га је једна слушкиња. Она њега, а ја тебе.

МЕНЕЛАЈ: Жалиш ли због тога?

АГАМЕМНОН: Па кога сам имао осим тебе? Шта бих без тебе? Што ме то питаш?

МЕНЕЛАЈ: *(Обори главу. Тихо)*

Да сам тамо умро, или да су ме убили, не бих се оженио Хеленом, не би било Савеза... и.. ти не би изгубио Ифигенију.

АГАМЕМНОН: *(Невешито га помиљује по коси)*

Не, брате.

(Крајка пауза)

Немаш ти ништа с тим. То је мој грех, и ја га плаћам. И још није готово.

МЕНЕЛАЈ: *(Узнемирен)*

Не разумем.

АГАМЕМНОН: Дечко, доста ти је за данас.

МЕНЕЛАЈ: Доста је мени за цео живот.

АГАМЕМНОН: *(Жучно)*

Да! Добро си рекао! Доста ти је за читав живот! Доста је и за девет колена унапред! Ти си отишао у Спарту, извукао си се из оне луднице, а премлад си да би памтио шта се дешавало у Аргу! И наша је породица уклета, то ти ја кажем. Толико плива у крви, и толико ће је још потећи, да ће само неки бог нама склон, ако има таквог, моћи да је очисти! Ако и он то може.

МЕНЕЛАЈ: Агамемноне...

АГАМЕМНОН: Требаће мање страсти и више послушности да се све доведе у ред. Знаш, када владаш једним градом, земљом... свеједно... не можеш само да будеш сјајни, победоносни, моћни... мораш да знаш и да почистиш ђубре. Орест и Електра, Електра и Орест, свеједно.

МЕНЕЛАЈ: О чему ти то говориш, Агамемноне?

АГАМЕМНОН: Није ред да браћа затру семе један другом. Није ред силовати жену зато што ти се допала, а неће те. Није ред да та жена све време покушава да убије плод те... везе. Није ред да се девојка заљуби у свог стрица. Није ред да њеног оца приморају да је убије зато што је неком стало до пљачке и јебачине. А шта ме тек чека када се вратим... не смем ни да помислим.

МЕНЕЛАЈ: Шта то причаш, каква девојка? И њен стриц?!

АГАМЕМНОН: Па, Ифигенија и ти.

МЕНЕЛАЈ: Не шали се с тим, Агамемноне. Хоћеш да кажеш...

АГАМЕМНОН: ...да је Ифигенија била заљубљена у тебе.

(Менелај зарије лице у шаке)

Немој ми рећи само да ниси знао.

(Менелај одмахне главом)

Па, ти си онда био једини. Видиш, она се заљубила. И хтела је да умре због тога. Шта си мислио, због чега је без речи пристала да је убију? Због славе Грчке? Онда је теби Спарта потпуно испрала мозак. Умрла је да те не гледа с Хеленом. Више је волела да је прободе мач него да умире део по део. А, с друге стране, Електра се никад не би заљубила у тебе. Као ни Орест у Хелену. Вас двоје сте као

богови са Олимпа, али то се не ради. И свака јој је реч била истинита, сад то видим, престо Арголиде ће обновити њих двоје. Послушни су, и тачно знају шта се сме, а шта не сме. И Орест ће се оженили, а Електра удати за неког свог ранга, својих година, исправног, послушног, и како треба. И имаће много деце. Јер тако треба да буде. И обновиће трон.

МЕНЕЛАЈ: *(И даље с лицем у шакама)*
Не могу да верујем!

АГАМЕМНОН: *(Викне)*
Одисеју!
(Улази Одисеј, с Ахилејевим штићом у руци)
Много ти је леп тај штит. Знаш ли кога је волела моја кћер?

ОДИСЕЈ: Која?

АГАМЕМНОН: Моја. Реци овом овде.
(Показује њом на Менелаја)

ОДИСЕЈ: Њега.

АГАМЕМНОН: Извини што сам те прекинуо.
(Одисеј одлази. Агамемнон, гледајући за њим, штићо)
Не знам скида ли тај штит кад се купа.
(Менелају)
А њему се није исповедала, буди сигуран.

МЕНЕЛАЈ: Па како је само могла!

АГАМЕМНОН: Како! А како сте ви могли да је убијете! Свако из свог рачуна.

МЕНЕЛАЈ: *(Погледа ња)*
Говориш о томе као да је извршила неко јуначко дело.

АГАМЕМНОН: *(Неуобичајено нежно)*
Не, драги. Не знам шта је. Само причам како је било.

ТРИНАЕСТА СЦЕНА

Двор у Арџу. Ифигенијине одаје. Она седи и љеда у њразно. Из off-a Szerelem, Szerelem. Улази Агамемнон.

АГАМЕМНОН: Ифигенија!

ИФИГЕНИЈА: Да?

АГАМЕМНОН: *(Нежно)*

Кћери...

(Седа њоред ње)

Ја... морам нешто да ти кажем.

(Задрхџи му љлас)

ИФИГЕНИЈА: Да ће ме ноћас жртвовати за славу грчкога оружја?
(Агамемнон се сломи и љласно зајеца, ѓрлећи је)

Тата! Татице!

(Узима њеѓово лице међу своје шаке, брише му сузе)

Немој да плачеш тата, молим те!

АГАМЕМНОН: *(Грцајући)*

Шта ћу ја без тебе, кћери моја, Ифигенија!

ИФИГЕНИЈА: Немој тата, имаш још Ореста и Електру, знаш да мора тако, боље само ја него сви...

Ове рејлике се измењују веома брзо. Агамемнон се оиѓрѓне од ње и изађе. Мимоиђе се са Елекѓром и Орестѓом.

ЕЛЕКТРА: Сестро, шта је оцу?

ИФИГЕНИЈА: Растужио се.

ОРЕСТ: Опет нека твоја прича?

ЕЛЕКТРА: Докле ћеш тако? Кад год изађе из ове собе, само што не заплаче.

ОРЕСТ: Како можеш то да му радиш? Шта си му сада рекла?

ИФИГЕНИЈА: Да знам да ће ме вечерас жртвовати Артемиди.

ЕЛЕКТРА: Како?!

ИФИГЕНИЈА: Сад ће доћи Калхант па питај њега.

ОРЕСТ: Сестро, свој удес прими храбро. Не умиреш...

ЕЛЕКТРА: ... остаћеш вечно жива у срцима...

ИФИГЕНИЈА: *(Затворених очију, као најамеј̄ научену п̄есму)*
...свих слободних грађана Хеладе.

ЕЛЕКТРА: О, сестрице! Па ти си схватила одмах!

ОРЕСТ: Тако си храбра!

Седају поред ње и зрле је. Она их помилује једним лоше одзлумљеним покретом.

ИФИГЕНИЈА: Добро, добро, хвала вам. Идите сад, ево Калханта.

Излазе, сударајући се с Калхантом. Он је осипарео, без сјаја и помије с поческа.

КАЛХАНТ: Па, принцезо...

ИФИГЕНИЈА: Па, врачу...

КАЛХАНТ: Морам нешто да ти кажем. Нешто страшно...

ИФИГЕНИЈА: Не мучи се. Знам све.

КАЛХАНТ: Знала си?

ИФИГЕНИЈА: Наравно.

КАЛХАНТ: А крили смо сви.

ИФИГЕНИЈА: Нисам идиот. Умем бар да саберем, ако ништа друго.

КАЛХАНТ: Жао ми је. Жао ми је и малог Ореста и Електре... тако су били узбуђени.

ИФИГЕНИЈА: Што се њих тиче, буди миран. Управо одоше пуни поноса што ћете вечерас да ме искасапите.

КАЛХАНТ: *(После краће паузе)*
Знаш ли да нисам хтео?

ИФИГЕНИЈА: Ма наравно. Све знам. Знам да си уцеђен. Не брини, не љутим се ни на кога. Радите шта морате. Само... учини ми нешто.

КАЛХАНТ: *(Сиремно, збогово радосно)*
Шта год хоћеш!

ИФИГЕНИЈА: Молим те, одведи тату негде. Дај му неки напитака од опојног биља, успавај га, изможден је, мало ће му требати...

КАЛХАНТ: *(Смркнуто)*
Немогуће. Он мора да те приведе олтару.

- ИФИГЕНИЈА: Па ти бар знаш да је све то спрдња, измисли нешто, само га поштеди! Нисте ваљда звери, како мислите да ме отац води у смрт?!
- КАЛХАНТ: Не, принцезо. Веруј ми, пошао бих уместо тебе на жртвеник...
- ИФИГЕНИЈА: *(Мирно)*
...али пошто тебе неће, онда ништа.
- КАЛХАНТ: Принцезо...
- ИФИГЕНИЈА: Знаш, чика Калханте, ово ћу сад само теби рећи. Ма колико била божанска, једном ће остарити. И он ће остарити. А ја умирем млада. А када се он, старац, поред своје жене старице, сети мене, каква сам сада, тек онда ће ми душа наћи мира у Хаду.
- КАЛХАНТ: Опрости ми!
- ИФИГЕНИЈА: Наравно, за мене је ово дар богова... иди сад, и објасни Оресту и Електри поступак приношења људске жртве. Одавде их чујем како су зацакали.
- КАЛХАНТ: Ифигенија...
- ИФИГЕНИЈА: *(Усџаје, љрилази му и узима га за руке. Љуби га у чело)*
Иди, врачу. Пусти ме, само мало. Ионако је сад свеједно.

Калханџ излази. Она даје знак и чује се Szerelem, szerelem. Седа у љоложај с љочейка сцене. Гледа у љразно.

Заџамњење

ЧЕТРНАЕСТА СЦЕНА

Позорница у мраку. Освеџљено је љлајно. Иза њега се види сенка жрџвеника. Лајџмоџив, део с џимџанима. Ага мемнон, љосрђуџи, води Ифџгенију. Усџвари, она њега љридржава. Када дођу до жрџивеника, он клоне на земљу и навуче ођрџач љреко лица. Поред љлајна се љојављује Војник.

- ВОЈНИК: *(Декламујуџи)*
И молила их је, преклињала да јој поштеде млади живот, плакала је, говореџи да жели да живи. О, да

сте то видели! Срце би вам се парало! Па кад је њена вољена мајка дошла... како је она молила неумољивог, суровог Агамемнона за живот драге кћери... али, он је морао да буде такав... био је врховни војсковођа. И за хеленску победу принесе своју кћер на жртву.

(Својим обичним гласом)

Тако су бар причали. После, мислим.

Паралелно са његовом причом, иза ња се виде силуете: Ифигенија која леже на жртвенику, Калхант који подиже мач обема рукама, Одисеј који се повлачи корак назад, Менелај који покрива очи рукама. Агамемнон нејомичан. Нагло зашамњење, фијук мача и ројац. Агамемнонов. Када се бина осветли, Војника више нема. На сцени су Агамемнон, Одисеј, Менелај и Ахилеј са штићом на њиховим леђима. Агамемнон је у црној одори. Сивоји у полукружју који чине њих тројица.

МЕНЕЛАЈ: *(Осмели се да стави руку на његову мишицу)*
Брате...

ОДИСЕЈ: *(Пружа му неку бочицу)*
Испиј ово. Умириће те.

АГАМЕМНОН: *(Гледа изнад њавла љубике и покрећом руке ук-
лања Одисеја од себе)*
Не треба. Помирен сам.
(Крајка пауза. Чује се ѓрмљавина)
Шта је ово? Као да почиње да дува.

МЕНЕЛАЈ: *(Држи целим љелом)*
Да! Према Троји! Твоја жртва није била узалудна!

АГАМЕМНОН: *(И даље нејомичан, пружа руку. Менелај, Одисеј и
Ахилеј скоче, ушркујући се који ће пре да му дода
круну. Агамемнон је узима и обема рукама је став-
ља себи на ѓлаву. Прилази рамји. Снажним гласом)*
Ратници ахајски, и сви ви, слободни грађани Арго-
лиде! Сви ме знате. За вас, који ме сад први пут
видите, ја сам Агамемнон, Атрејев син, и ваш вој-
сковођа. Богови су на нашој страни. Послали су
нам повољан ветар. Идемо, у име богова, да Хелади
вратим изгубљену част!

(Урлик масе. Агамемнонов глас их надјачава)

Идемо да их затремо! До краја!

(Сад му се глас ѓуби у овацијама. Тихо)

А и вас, што је више могуће...

- МЕНЕЛАЈ: *(Услужно)*
Кажеш ли мени нешто, брате?
- АГАМЕМНОН: *(Не зледајући ња, њерфидно се смеши урлајућој зомили)*
Спремајте бродове, сва тројица. Ветар је повољан.

Затимњење

ПЕТНАЕСТА СЦЕНА

Троја, њосле десет з година.

- АГАМЕМНОН: И тако је то било, дечко мој. Подоста их настрада,
Хелије ми је сведок.
- МЕНЕЛАЈ: А ти се ниси баш потресао?
- АГАМЕМНОН: А зашто бих? Па нисам ја хтео рат. Потрчали су
као да се овде дели благо. Заборавили су да се и
гине.
- МЕНЕЛАЈ: Ћути, пре него што смо пошли одржао си говор у
коме си рекао...
- АГАМЕМНОН: Јеси ли ти нормалан? Зар се не сећаш ничег пре
тога? Не сећаш се да сам молио, плакао, претио,
понижавао се? Требало је само да ти зазвижди па да
све заборавиш и допузиш овамо.
- МЕНЕЛАЈ: *(Обара њозлед)*
Извини.
- АГАМЕМНОН: Само ћути, молим те.
- МЕНЕЛАЈ: Не љути се, много тога нисам знао.
- АГАМЕМНОН: Хелију хвала што ниси. Буди бар ти поштеђен.
- МЕНЕЛАЈ: Чега?
- АГАМЕМНОН: Ћути, рекао сам ти.
- МЕНЕЛАЈ: Реци ми!
- АГАМЕМНОН: Шта ти у ствари хоћеш? Хелена ти се вратила?
Идете назад? Шта ти још треба?
- МЕНЕЛАЈ: Истина.

- АГАМЕМНОН: У-ха, шта ми наприча! Кад пре постаде филозоф! Менелај у потрази за истином! Ћути ту и не нервирај ме. Доста ми је мог јада.
- МЕНЕЛАЈ: Све делимо, сећаш се?
- АГАМЕМНОН: Не сећам се. То си овог тренутка измислио. Сувише сам старији да бисмо све делили. Хајде, иди Хелени. Постајеш ми досадан.
- МЕНЕЛАЈ: О, не, драги мој. Сад ћеш ми лепо испричати све до краја. Доста сам чекао и нагађао.
- АГАМЕМНОН: Много је гадно. Али, тражио си.
(Хвајша се за корен носа и обара главу)
Знаш шта је било с Клитемнестром. Знаш како сам је... узео. Али не знаш, кад сам... насрнуо на њу... на рукама јој је било дете. Пало је и...
(Менелај усукне и покрије лице)
Да, нема се шта рећи. Тада се зачела Ифигенија. Не знаш шта је све Клитемнестра радила да је се ослободи... Много си био мали да би се сећао... а када се родила, била је мала, кржљава. Клитемнестра је лежала у несвести. Ифигенија није дасала. Утрчао сам, умотао је у свој огртач, грејао је, гњечео јој малене груди... заплакала је... ја сам плакао с њом... моје дете, оживело... И да из оне мрвице израсте онаква лепота... И да је изгубим. Моје дете за Клитемнестрино. Затворио се круг. Али грех је још на мени. Није готово.
- МЕНЕЛАЈ: (Саблажњен)
А отимао си робиње...
- АГАМЕМНОН: Мислиш да сам и једну такнуо?
(Покушава да се осмехне)
Мушкарац у мени је мртав. Чинило ми се, свака је као Ифигенија.
(Виче)
Моја кћи, коју сте ви убили! Није она морала да окајава моје злочине! Али сви сте хтели нешто, гадови, свима је одговарало да она умре...
- МЕНЕЛАЈ: А прво њој.
- АГАМЕМНОН: (Сломљено, тихо)
Да, прво њој. Уклети смо, Менелају. Видиш, никад се отац и кћер нису тако добро разумели, тако волели, као нас двоје. Али себично. Свако је хтео друго. Она је хтела да умре, а ја да живи. И било је

по њеном. А ја десет година живим с тим.
(Менелај му бојажљиво сипусти руку на раме. Агамемнон диже главу)

Али да се нико, баш нико од вас томе не успротиви... Да сви пустите, на ваше очи...

(Одмахује руком. Загледа се Менелају у очи)

Знаш, да је неко од вас једну реч рекао, само да је рекао да му је жао... ово би мање трајало.

МЕНЕЛАЈ: Не разумем.

АГАМЕМНОН: Можда бих вам мало раније рекао како да се извучемо одавде. Заједно с твојом дамом.

МЕНЕЛАЈ: Ти рекао? Сад мало лажеш.

АГАМЕМНОН: Сећаш ли се, пре него што је Одисеј рекао како можемо да уђемо у Троју, да је ушао у мој шатор?

МЕНЕЛАЈ: Па?

АГАМЕМНОН: Па ја сам му рекао како.

Тишина.

МЕНЕЛАЈ: Није истина.

АГАМЕМНОН: Веруј или не, свеједно ми је. Али тако је било. А знаш шта је најсмешније? То што ми је, пре десет година, Ифигенија рекла нешто слично.

МЕНЕЛАЈ: Лажеш ме!

АГАМЕМНОН *(Игноришући ња)*

И обоје смо се смејали томе, толико нам се чинило глупо. Али, ето... успело је.

МЕНЕЛАЈ: Хоћеш да кажеш да си знао... и да ниси ником рекао?

АГАМЕМНОН: Не разумеш кад ти се грчки каже? 'Оћеш да ти цртам?

МЕНЕЛАЈ: Скоте огавни! Толико је људи изгинуло...

АГАМЕМНОН: Знали су где иду. Нико их није натерао.

МЕНЕЛАЈ: Али да ћутиш десет година...

АГАМЕМНОН: Верујеш ли ми да сам ово желео, после свега? Јер сам сваки проклети дан овог проклетог рата молио Хелија да ми мрак навуче на очи.

МЕНЕЛАЈ: Па што се ниси убио?

АГАМЕМНОН: Није то тако просто, Спартанче. Сувише сам крив да бих се извукао пуким бацањем на мач. А затим, њу сам светио. И, још ово да ти кажем: било ми је свеједно ко гине. Ахајци или Дарданци. Подједнако су ми били мрски. Видиш, Орест и Електра неће имати таквих мисли, нити грехова. А ако и буду имали, спраће га. Водом. У првом светилишту. Обредно. И вероваће у то, што је сјајна ствар, бар за будућег владара. Него, слушај ме сад: Овог тренутка узми Хелену и бежите у Спарту.

МЕНЕЛАЈ: Чекај...

АГАМЕМНОН: *(Зграби његово лице. Загледа му се у очи и удари га њо њошљку)*
Крени у Спарту, чујеш ли ме? Бежи од мене! Носим зло. Сам ћу га испупити. Остави ме.

МЕНЕЛАЈ: *(Уилашено)*
Говориш као да ћеш да умреш.

АГАМЕМНОН: Нећу још. Али ти имаш свој живот, и живи! Вас двоје морате да живите.

МЕНЕЛАЈ: Агамемноне, плашиш ме.

АГАМЕМНОН: Хоћеш ли кренути? Кад кажем да идеш, мислим одмах, овог тренутка! Ви мора да сте под Зевсовом заштитом кад сте се нашли, поново, после десет година, усред овог пакла. Исто тако живи и бо-жански лепи. Зевсова кћи и Зевсов зет морају да буду заједно по сваку цену. По цену овог хаоса.

МЕНЕЛАЈ: *(После краће размишљања)*
Морамо прво да принесемо жртву. Бар да нас види војска.

АГАМЕМНОН: Ја ћу. Ти одмах пођи.

МЕНЕЛАЈ: Мислиће да смо у свађи.

АГАМЕМНОН: Ништа ново. Безброј пута су нас видели како се свађамо. Само, послушај ме, још само ово: не носи ништа одавде.

МЕНЕЛАЈ: *(Усијаје)*
Збогом, брате. Хвала ти на свему.

АГАМЕМНОН: *(Чврсто га загрли и њољуби у косу)*
Иди сад. Право у Спарту.

МЕНЕЛАЈ: А где бих? Ти знаш, ја немам другог дома... осим њеног

(Излази на леву сцѳрану)

АГАМЕМНОН: *(Осѳјаје сам на сцени. Неколико секунди осѳјаје ѿако, дубоко замишљен. Онда усѳјаје и даје знак руком. Улази роб)*

Спреми ми каду и топлу воду.

Зайѳамњење. Свеѳла на ѿлаѳно. Иза се види силуетѳа мушкарца који скида одору, круну, и улази у воду. Оѳушѳа руке и ѳлаву ѿреко ивица каде. Уздах. На сцену улази Војник. Сѳане ѿоред ѿлаѳна.

ВОЈНИК: Ето, тако је било. После, свако је причао своју причу. Ја сам је чуо овако.

(Чека један ѿренуѳѳак)

Још сте ту. Па шта још хоѳете? Можете да идете.

(Излази са сцене. Зайѳамњење, ѿа наѳло осветѳљење. Војник се враѳа)

Е, да. Сви су дошли куѳи. Менелај и Хелена су живели дуго и среѳно до краја живота. А Агамемнона су убили чим је дошао у Арг. Клитемнестра и Егист. У кади. А после су Орест и Електра... ма, то сад није важно. Доста вам је гадости за једно вече. Сад можете куѳи.

(За себе)

Где ми је мач? А, ево га.

Узима мач и излази са сцене.

Мач се вуче за ѳим.

ЗАВЕСА